



**Zavod za javno zdravlje  
Čuprija "Pomoravlje"  
u Čupriji**

**Centar za analizu, planiranje  
i organizaciju zdravstvene zaštite  
biostatistiku i informatiku u zdravstvu**

**ANALIZA ZDRAVSTVENOG STANJA  
STANOVNIŠTVA POMORAVSKOG  
OKRUGA  
ZA 2014. GODINU SA POREĐENJEM  
ODREĐENIH POKAZATELJA ZA ZADNJIH PET  
GODINA**

**Čuprija, 2015.**

## UVODNE NAPOMENE

Zdravlje i zdravstveno stanje stanovništva predstavljaju indikatore razvoja jednog društva i preduslov njegovog daljeg napretka. Procena zdravstvenog stanja stanovništva je sociomedicinska procedura za dobijanje objektivne slike zdravstvenog stanja celokupnog stanovništva ili pojedinih populacionih grupa na jednoj teritoriji. Analiza zdravstvenog stanja stanovništva ima više ciljeva:

1. Daje sliku zdravstvenog stanja stanovništva u posmatranom periodu;
2. Omogućava vremensko praćenje zdravstvenog stanja i komparaciju;
3. Utvrđuje zdravstvene potrebe;
4. Stvara osnovu za planiranje mera zdravstvene zaštite;
5. Omogućava evaluaciju efekata postignutih primenom mera zdravstvene zaštite.

Merenje zdravstvenog stanja vrši se uz pomoć većeg broja indikatora i uz prisustvo više indirektnih podataka dobijamo globalnu sliku zdravstvenog stanja odabrane populacije. Za merenje se najčešće koriste klasični pokazatelji:

1. vitalno-demografski podaci,
2. pokazatelji morbiditeta i mortaliteta,
3. pokazatelji stanja čovekove okoline,
4. pokazatelji rada i korišćenja zdravstvene službe.

U analizi zdravstvenog stanja stanovništva Pomoravskog okruga za 2014. godinu, korišćeni su demografski podaci Republičkog zavoda za statistiku i podaci redovne zdravstvene statistike zdravstvenih ustanova Pomoravskog okruga koje prikuplja i obrađuje Zavod za javno zdravlje u Ćupriji. Ocena stanja životne sredine izvršena je na osnovu analiza parametara koje Zavod redovno prati.

Analiza sadrži podatke za šest opština Pomoravskog okruga koji se odnose na osnovne podatke o okrugu, demografske, socioekonomske pokazatelje, morbiditet i mortalitet, neke podatke o životnoj sredini, imunizaciji stanovništva, kadrovima, radu i korišćenju primarne zdravstvene zaštite i stacionarnih zdravstvenih ustanova.

## 1.VITALNO-DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE POMORAVSKOG OKRUGA

### 1.1 Teritorija okruga , brojno stanje i gustina naseljenosti

Pomoravski okrug se prostire na površini od 2615 km<sup>2</sup> sa 191 naseljem, 208683 stanovnika po procenjenim rezultatima broja stanovnika za 2014. godinu i prosečnom gustom naseljenosti od 79,8 stanovnika po km.<sup>2</sup>. Prema popisu Republičkog zavoda za statistiku za 2011. godinu broj stanovnika okruga je manji za 5,7% u odnosu na popis iz 2002. godine.

Pomoravskom okrugu pripada šest opština Despotovac, Jagodina, Paraćin, Rekovac, Svilajnac i Ćuprija. Najveću površinu ima opština Despotovac, a najveći broj stanovnika opština Jagodina, koja ima i najveći broj naselja, najveću gustom naseljenosti i sedište je okruga.

**Tabela br. 1 Opštine Pomoravskog okruga sa brojem naselja i gustom naseljenosti u 2014. god.**

R.b	Opštine	Broj naselja	Procenjeni broj stanovnika 2014	Površina u km <sup>2</sup>	Prosečna gustom naseljenosti
1	Despotovac	33	22094	623	35,46
2	Jagodina	53	71231	470	151,56
3	Paraćin	35	52860	542	97,53
4	Rekovac	32	10285	366	28,10
5	Svilajnac	22	22595	326	69,31
6	Ćuprija	16	29618	288	102,84
<b>Pomoravski okrug</b>		<b>191</b>	<b>208683</b>	<b>2615</b>	<b>79,80</b>

U periodu između dva popisa, 2002. i 2011. godine ( tabela 2) stanovništvo Pomoravskog okruga smanjeno je za 12899 lica odnosno 5,7%. Dakle, na teritoriji okruga postoji tendencija depopulacije koja je najviše izražena u opštinama Rekovac 18,4%, gde dominira staro stanovništvo, Despotovac 9,4%, Ćuprija 8,7%, Svilajnac 7,7%, koje imaju veliku migraciju stanovništva u inostranstvo , dok se u Jagodini registruje rast broja stanovnika za 1,4%.

Procenjeni broj stanovnika u 2014. godini ukazuje na dalji pad broja stanovnika na celom području okruga za 4% u odnosu na prethodni zvanični popis.

**Tabela br. 2 Broj stanovnika Pomoravskog okruga u 2014. god. u odnosu na popise iz 2002.god. i 2011.**

red. br.	Opština	2002	2011	Index 11/02	2014	Index 14/11	Index 14/02
1	Despotovac	25611	23191	0.906	22094	0.953	0.863
2	Jagodina	70894	71852	1.014	71231	0.991	1.005
3	Paraćin	58301	54242	0.930	52860	0.975	0.907
4	Rekovac	13551	11055	0.816	10285	0.930	0.759
5	Svilajnac	25511	23551	0.923	22595	0.959	0.886
6	Ćuprija	33567	30645	0.913	29618	0.966	0.882
<b>Pomoravski okrug</b>		<b>227435</b>	<b>214536</b>	<b>0.943</b>	<b>208683</b>	<b>0.973</b>	<b>0.918</b>

## 1.2 Struktura stanovništva

U strukturi stanovništva, prikazuje se i polna i starosna struktura stanovništva.

Odnos broja muškaraca i žena određen je biološkim i socijalnim faktorima. Polna struktura nema direktnog značaja za zdravstveno stanje stanovništva ali je značajna za izračunavanje nekih stopa i za određivanje specifičnog morbiditeta i mortaliteta. Ona zavisi od polne strukture živorodenih i umrlih, migracionih kretanja i dejstva izvesnih spoljnih faktora.

**Tabela broj 3 Stanovništvo Pomoravskog okruga prema polu po popisu iz 2011. godine**

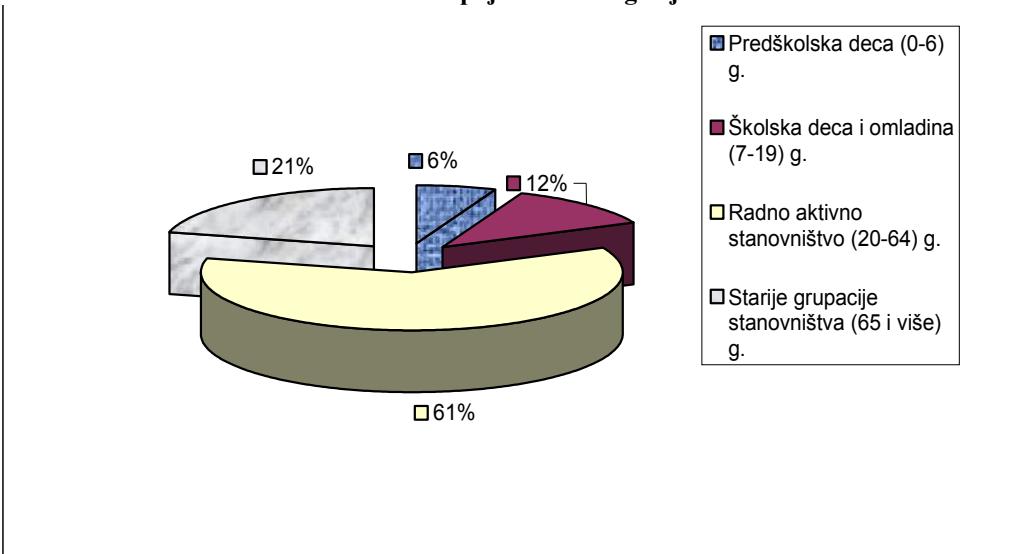
Opština	Broj stanovnika	Broj muškaraca	% muškaraca	Broj žena	% žena	Broj žena fertilnog perioda	% žena fertilnog perioda
Despotovac	23191	11391	49,1	11800	50,9	4497	38,1
Jagodina	71852	34770	48,4	37082	51,6	15836	42,7
Paraćin	54242	26417	48,0	27825	52,0	11636	41,8
Rekovac	11055	5431	49,1	5624	50,9	1826	32,5
Svilajnac	23551	11231	47,7	12320	52,3	4746	38,5
Ćuprija	30645	14849	48,5	15796	51,5	6273	39,7
<b>Pomoravski okrug</b>	<b>214536</b>	<b>104089</b>	<b>48,5</b>	<b>110447</b>	<b>51,5</b>	<b>44814</b>	<b>40,6</b>

Iz tabele br. 3 se vidi da je po popisu iz 2011. godine udeo stanovnika ženskog pola nešto veći, 51,5% što je pokazatelj bolje socioekonomске razvijenosti i nivoa zdravstvene zaštite. Od ukupnog broja stanovništva ženskog pola 40,6% pripada ženama fertilnog perioda.

Na starosnu strukturu stanovništva utiče prirodno kretanje (rađanje i umiranje), ali i mehaničko kretanje stanovništva, migracije. Poznavanje starosne strukture stanovništva daje nam sliku starosti populacije u celini na osnovu koje se određuju prioritetni zdravstveni problemi i planira zdravstvena zaštita.

**Tabela br. 4 Broj i procentualno učešće pojedinih kategorija stanovnika Pomoravskog okruga prema popisu Republičkog zavoda za statistiku 2011. godine**

Br	Kategorije stanovništva	Opštine													
		Despotovac		Jagodina		Paraćin		Rekovac		Svilajnac		Ćuprija		Okrug	
		broj	%	broj	%										
1	Predškolska deca (0-6) g	1182	5.1	4629	6.4	3336	6.2	468	4.2	1297	5.5	1716	5.6	12629	5.9
2	Školska deca i omladina (7-18) g	2722	11.7	8224	11.4	6727	12.4	1080	9.8	2881	12.2	3591	11.7	26063	12.1
3	Radno aktivno stanovništvo (19-64) g	13648	58.9	45863	63.8	33762	62.2	6131	55.5	13810	58.6	19107	62.3	131482	61.3
4	Starije grupacije stanovništva (65 i više) g	5639	24.3	13136	18.3	10417	19.2	3376	30.5	5563	23.6	6231	20.3	44362	20.7
<b>Ukupno:</b>		<b>23191</b>	<b>100</b>	<b>71852</b>	<b>100</b>	<b>54242</b>	<b>100</b>	<b>11055</b>	<b>100</b>	<b>23551</b>	<b>100</b>	<b>30645</b>	<b>100</b>	<b>214536</b>	<b>100</b>

**Grafikon br. 1 Procentualna struktura pojedinih kategorija stanovništva**

Iz navedenih podataka o starosnoj strukturi stanovništva može se uočiti da stanovništvo Pomoravskog okruga spada u **grupu vrlo starog stanovništva**, s obzirom da je udeo stanovnika starijih od 65 godina 20,7 %. Taj udeo je najmanji u opštini Jagodina 18,3%, a najveći u opštini Rekovac čak 30,5%. **Indeks starenja** je takođe visok 0,87 za okrug što pokazuje da postoji proces izraženog starenja stanovništva obzirom da je vrednost veća od 0,4 a koja se smatra granicom od koje počinje da se tretira starim stanovništvo. .

## 1.2 Vitalne karakteristike Pomoravskog okruga u 2014. godini

Stanovništvo, kao dinamična pojava se stalno menja, kreće. Prirodno kretanje stanovništva podrazumeva promene u ukupnom broju stanovnika kao posledica rađanja (natalitet) i umiranja (mortalitet). Broj rođenih je pozitivna a broj umrlih negativna komponenta kretanja stanovništva.

Vitalni pokazatelji za 2014. godinu po opštinama i na nivou Pomoravskog okruga, kao i podaci o ukupnom broju stanovnika su na osnovu poslednje procene dobijeni su iz Zavoda za statistiku republike Srbije za 2014. godinu.

**Tabela br. 5 Vitalni pokazatelji stanovništva Pomoravskog okruga u 2014. god.**

R. Br	OPŠTINE	Procjenjeni broj stanovnika	ŽIVOROĐENI		UMRLI				stopa smrtno- sti odojča- di	stopa prirodnog priraštaja	MRTVORO ĐENI	
					ukupno		odojčad					
			broj	stopa nataliteta	broj	stopa mortaliteta	broj	%	broj	%	broj	stopa
1	Despotovac	22094	169	7,6	439	19,9	1	0,2	0,00	5,9	-12,2	0,0
2	Jagodina	71231	617	8,7	1028	14,4	2	0,2	0	0,00	3,2	-5,8
3	Paraćin	52860	464	8,8	885	16,7	3	0,3	0,00	6,5	-8,0	1
4	Rekovac	10285	51	5,0	227	22,1		0,00	0	0,00	0,0	-17,1
5	Svilajnac	22595	123	5,4	432	19,1		0,00	0,00	0,0	-13,7	1
6	Cuprija	29618	197	6,7	484	16,3		0,00	0	0,00	-9,7	2
<b>POMORAVSKI OKRUG</b>		<b>208683</b>	<b>1621</b>	<b>7,8</b>	<b>3495</b>	<b>16,7</b>	<b>6</b>	<b>0,2</b>	<b>0,00</b>	<b>3,7</b>	<b>-9,0</b>	<b>8</b>
												<b>4,9</b>

Broj živorođenih u Pomoravskom okrugu je u stalnom padu, kako u apsolutnim vrednostima tako i u stopama, u svim opštinama. Prema SZO faza nepovoljnog nataliteta je

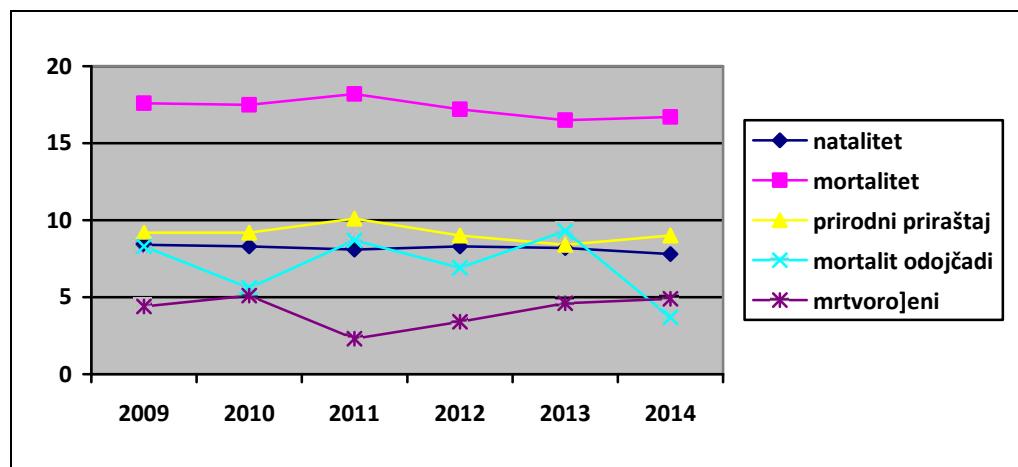
stopa ispod 12%. U 2014. godini **stopa nataliteta** za okrug je 7,8 pri čemu je najniža u Rekovcu 5,0 a najviša u Paraćinu 8,8.

**Mortalitet**, umiranje, je negativna vitalna komponenta i od velikog je značaja u oceni zdravstvenog stanja stanovništva. Opšta stopa mortaliteta, odnosno ukupan broj umrlih u Pomoravskom okrugu je visok i u stalnom je porastu, vezano za sve izraženije starenje stanovništva. Prosečna stopa za okrug je 16,7 a najvišu stopu ima opština Rekovac 22,1 i to je opština sa najstarijom populacijom.

**Mortalitet odojčadi** je jedan od najbitnijih indikatora socioekonomskih prilika i funkcionalisanja zdravstvene zaštite žena i dece. Stope smrtnosti odojčadi su niske već duži vremenski period u okrugu, u 2014. godini je bilo 6 evidentiranih slučajeva sa stopom od 3,7 a tolerantna granica za Evropu je do 20.

**Stopa mrtvorodenih** odnosno mortinataliteta u okrugu je takođe niska 4,9 jer postoji odgovarajuća i dobro razvijena zdravstvena zaštita trudnica, dok se komplikovane trudnoće tretiraju u visoko specijalizovanim ustanovama tercijalnog nivoa zdravstvene zaštite.

**Prirodni priraštaj** predstavlja razliku između apsolutnog broja živorođenih i umrlih na jednoj teritoriji. Izražava se stopom na 1000 stanovnika i za teritoriju okruga za 2014. godinu iznosi -9,0 pa se može govoriti o velikoj biološkoj regresiji stanovništva, jer još od sredine osamdesetih godina prirodni priraštaj ima negativnu vrednost.



Grafikon br. 2. Vitalni pokazatelji stanovništva Pomoravskog okruga u periodu od 2009-2014 (stope na 1000 stanovnika)

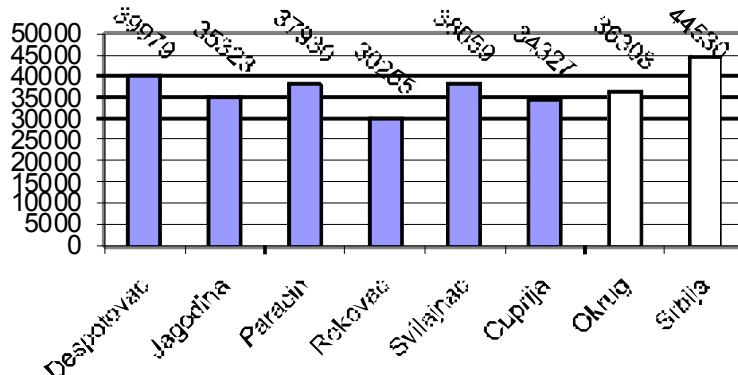
Posmatrajući šestogodišnji period zapažaju se relativno konstantne stope vitalnih pokazatelja, osim kod stope mortaliteta odojčadi koja beleži najnižu vrednost u 2014.godini. za posmatrani period.

## 2. SOCIOEKONOMSKI POKAZATELJI OKRUGA

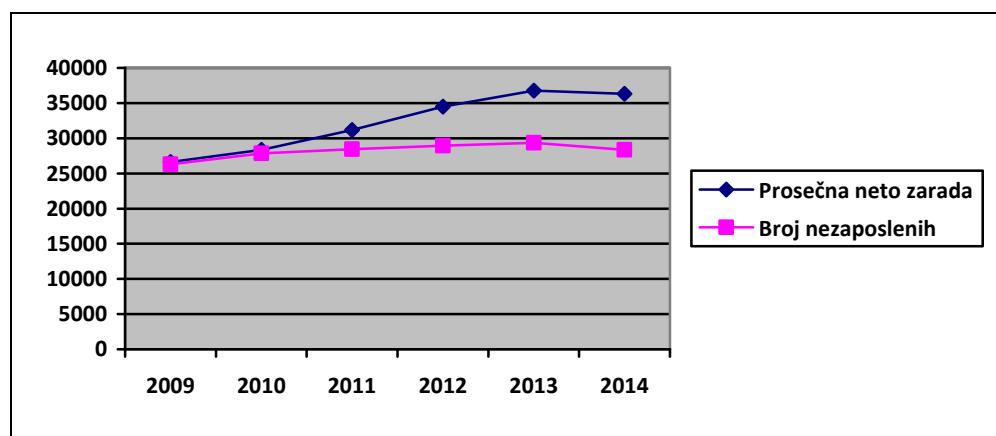
Nezaposlenost je važan socioekonomski pokazatelj stanja stanovništva određene teritorije. Iz Nacionalne službe za zapošljavanje Pomoravskog okruga dobijeni su podaci o nezaposlenim licima u 2014. godini. Ukupno je bilo nezaposlenih 28359 lica, što je za 3,3% manje u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrajući polnu strukturu nezaposlenih, zapaža se nešto veći broj žena (2,6%) u odnosu na muškarce. Stopa nezaposlenosti je 135,9 na 1000 stanovnika (prethodne godine 137,8). Po stepenu stručne spreme, najviše je nekvalifikovanih (37%), zatim sa četvrtim stepenom (28,9%), pa onda sa trećim (24 %). Sa visokom stručnom spremom je bilo 1380 nezaposleno lice što u procentima izraženo iznosi 4,8%. U odnosu na prethodnu godinu, beleži se neznatni porast nezaposlenih ove kategorije za 0,2% što predstavlja novih 9 lica sa diplomom fakulteta. Posmatrajući starosnu strukturu nezaposlenih,

evidentno je da ih je najviše od 25 do 29 godina (3700 lica), zatim od 35 do 39 godina (3458) i 30 do 34 (3405).

**Grafikon br. 3 Prosečna neto zarada u 2014. godini**



Prosečna neto zarada u 2014. godini na teritoriji Pomoravskog okruga bila je 36308 dinara što je nešto niže u odnosu na prosek Republike Srbije koji je iznosio 44530. Među opštinama najveći prosek ima opština Despotovac sa 39979 i Svilajnac sa 38059 dinara a najniži prosek ima opština Rekovac sa 30255 dinara. U odnosu na prethodnu godinu evidentno je smanjenje zarada za 1,2 %.



**Grafikon br. 4. Prosečna neto zarada i broj nezaposlenih u Pomoravskom okrugu**

Prosečna neto zarada ima kontinuiran rast od 2009. do 2013 u proseku za 6% godišnje, da bi u 2014. godini zabeležen pad od 1,2%, u isto vreme rastao i broj nezaposlenih do 2013. godine da bi u 2014. godini zabeležen neznatni pad za oko 3,3%.

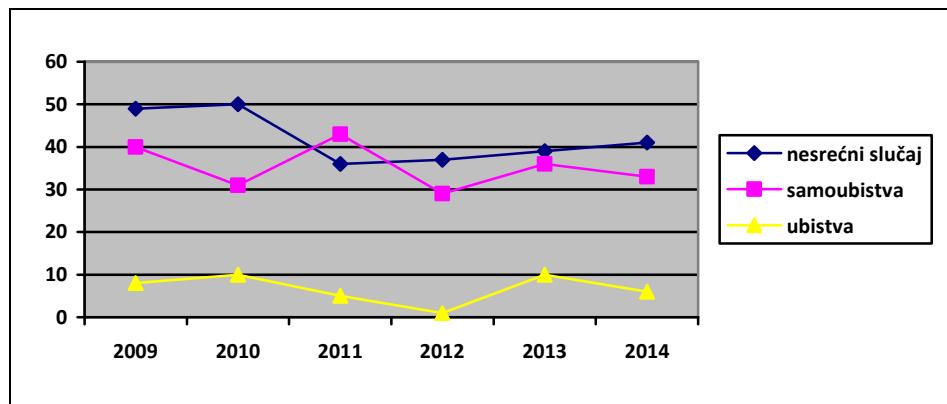
### 3. MORTALITET I MORBIDITET U POMORAVSKOM OKRUGU U 2014. GODINI

#### 3.1. Mortalitet

Tabelom broj 6 prikazane su osnovne karakteristike mortaliteta stanovništva Pomoravskog okruga u 2014. godini. Prema prispelim potvrđama o smrti evidentirano je 3495 umrle osobe na teritoriji okruga od čega je 3219 prirodna smrt, 86 nasilnih smrti, a nepoznato je bilo 190 slučaja. Prosečna starost umrlih je 75,8 godina.

**Tabela br. 6 Karakteristike mortaliteta stanovništva Pomoravskog okruga u 2014. godini**

<b>Opština</b>	<b>prir. smrt</b>	<b>nasilna smrt</b>					<b>nepoznato</b>	<b>prosečna starost umrlih</b>
		<b>svega</b>	<b>nesreća</b>	<b>samoub.</b>	<b>ubistva</b>	<b>ostalo</b>		
Despotovac	424	9	4	5			6	76,8
Jagodina	882	30	16	10	2	2	116	74,8
Paraćin	827	21	12	8		1	37	74,8
Rekovac	210	6	3	1	1	1	11	79,5
Svilajnac	411	10	4	4	1	1	11	77,7
Čuprija	465	10	2	5	2	1	9	75,7
<b>Pomoravski okrug</b>	<b>3219</b>	<b>86</b>	<b>41</b>	<b>33</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>190</b>	<b>75,8</b>



**Grafikon br. 5. Nasilna smrt u Pomoravskom okrugu u periodu od 2009-2014 god.**

Posmatrajući petogodišnji period zapaža se da je došlo do porasta broja nesrečnih slučaja, dok broj samoubistava varira iz godine u godinu. Broj ubistava je nešto niži u 2014. god. u odnosu na predhodnu godinu.

Struktura umrlih prema uzroku smrti (po MKB-10 klasifikaciji) prikazana je tabelom br.7

**Tabela br. 7 Struktura umrlih u opštinama Pomoravskog okruga prema uzroku smrti za 2014. godinu**

Grupe bolesti i klasifikacija po MKB10	Opštine i broj umrlih lica													
	Despotovac		Jagodina		Paraćin		Rekovac		Svilajnac		Ćuprija		Okrug	
	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%	Br umrlih	%
I A00-B99			9	0,9	2	0,2	1	0,4	2	0,5	8	1,7	22	0,6
II C00-D48	68	15,5	240	23,3	190	21,5	22	9,7	57	13,2	88	18,2	665	19,0
III D50-D89			3	0,3	1	0,1			2	0,5	1	0,2	7	0,2
IV E00-E90	8	1,8	12	1,2	26	2,9			6	1,4	11	2,3	63	1,8
V F00-F99	1	0,2	1	0,1	1	0,1					2	0,4	5	0,1
VI G00-H95			3	0,3	2	0,2			1	0,2	1	0,2	7	0,2
IX I00-I99	287	65,4	496	48,2	494	55,8	144	63,4	305	70,6	310	64,0	2036	58,3
X J00-J99	19	4,3	39	3,8	47	5,3	26	11,5	19	4,4	13	2,7	163	4,7
XI K00-K93	11	2,5	26	2,5	24	2,7	8	3,5	5	1,2	15	3,1	89	2,5
XII L00-L99			1	0,1	2	0,2							3	0,1
XIII M00-M99	1	0,2							1	0,2			2	0,1
XIV N00-N99	26	5,9	48	4,7	33	3,7	9	4,0	13	3,0	14	2,9	143	4,1
XV O00-O99	1	0,2											1	0,0
XVI P00-P96	1	0,2	2	0,2	3	0,3							7	0,2
XVII Q00-Q99			2	0,2	1	0,1							4	0,1
XVIII R00-R99	7	1,6	116	11,3	38	4,3	11	4,8	11	2,5	9	1,9	192	5,5
XIX S00-T98	9	2,1	30	2,9	21	2,4	6	2,6	10	2,3	10	2,1	86	2,5
<b>UKUPNO</b>	<b>439</b>	<b>100,0</b>	<b>1028</b>	<b>100,0</b>	<b>885</b>	<b>100,0</b>	<b>227</b>	<b>100,0</b>	<b>432</b>	<b>100,0</b>	<b>484</b>	<b>100,0</b>	<b>3495</b>	<b>100,0</b>

Vodeći uzroci smrti prema MKB-10 klasifikaciji su bolesti sistema za krvotok sa učešćem od 58,3% u ukupnom broju umrlih i stopom na 100.000 stanovnika od 965,9, zatim tumori sa 19% i stopom od 281,8. Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99) su u strukturi sa 5,5% i stopom od 109,1, slede bolesti sistema za disanje sa 4,7% i stopom 81,6 i bolesti mokračno-polnog sistema sa 4,1% i stopom 64 na 100.000 stanovnika.

**Tabela br. 8 Najčešći uzroci smrti u Pomoravskom okrugu u 2014. godini**

Redni broj	Grupa po MKB-10	Br.	%	Stopa na 100.000 stanovnika
1	IX Bolesti sistema za krvotok - (I00-I99)	2036	57,9	965,9
2	II Tumori (C00-D48)	594	17,0	281,8
3	XVIII Simptomi ,znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	230	6,6	109,1
4	X Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	172	4,9	81,6
5	XIV Bolesti mokračno-polnog sistema (N00-N99)	135	3,9	64,0

Tabela br. 9 -Pet vodećih uzroka smrti u Pomoravskom okrugu -kretanje specifične stope mortaliteta u šestogodišnjem periodu (na 100.000 stanovnika).

Redni broj	Grupa po MKB-10	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	IX Bolesti sistema za krvotok - (I00-I99)	960,7	951,0	993,7	944,9	958,3	965,9
2	II Tumori (C00-D48)	280,5	255,8	281,9	308,7	281,8	281,8
3	XIV Bolesti mokračno-polnog sistema (N00-N99)	73,0	78,2	94,0	63,4	64,0	64,0
4	X Bolesti sistema za disanje (J00-J99)	54,5	66,2	79,9	80,8	81,6	81,6

5	XVIII Simptomi ,znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi (R00-R99)	37.4	75.9	95.8	167.7	109.1	109,1
---	------------------------------------------------------------------------------	------	------	------	-------	-------	-------

Posmatrajući protekli šestogodišnji period zapaža se da su 5 vodećih uzroka smrti konstantni svake godine. Konstantno najveću stopu imaju kardiovaskularne bolesti i tumori, dok ostala 3 najčeđa uzroka smrti menjaju redosled učestalosti ali su uvek u prvih 5 uzroka smrti. Najkonstantniju stopu imaju KVB sa vrhom u 2011. godini a najmanjim iznosom u 2012. Najveća stopa umiranja od tumora bila je 2012. godine a najmanja 2010. Stopa umiranja od bolesti mokraćno polnog sistema raste u periodu od 2009. do 2011. da bi u zadnje 3 godine znatno opala. Smrtnost od bolesti sistema za disanje konstantno raste svake godine počev od 2009. godine pri čemu je u zadnje tri godine rast minimalan(neznatan). Simptomi ,znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi kao uzrok smrti imaju konstantni i značajni rast od 2009. do 2012. godine da bi u zadnjoj godini šestogodišnjeg perioda došlo do pada stope ovog nepopularnog uzroka smrti.

### 3.2. Morbiditet

**Morbiditet**, oboljevanje, spada u najvažnije indikatore zdravstvenog stanja. Rutinska zdravstvena statistika obezbeđuje informacije o raširenosti pojedinih oboljenja, ali samo u delu stanovništva koji je koristio zdravstvenu zaštitu. To je takozvani registrovani morbiditet koji se može podeliti na vanbolnički i bolnički.

#### 3.2.1 Vanbolnički morbiditet

Osnovne karakteristike vanbolničkog morbiditeta su prikazane kroz registrovana oboljenja u službama primarne zdravstvene zaštite i to službe za zdravstvenu zaštitu dece, školske dece i omladine, službe opšte medicine i službe medicine rada, iz izveštaja o radu navedenih službi.

**U službama za zdravstvenu zaštitu dece** na teritoriji Pomoravskog okruga registrovano je u 2014. godini 62651 oboljenja. Pet najučestalijih grupa bolesti su bolesti sistema za disanje sa učešćem 65,2 % u ukupnom morbiditetu, simptomi, znaci i patološki, klinički i laboratorijski nalazi 8,1%, bolesti kože i potkožnog tkiva 5,8%, bolesti sistema za varenje 4,6% i bolesti uva i zarazne i parazitarne bolesti 3,5%.

**Tabela br. 10 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama za zdravstvenu zaštitu dece na teritoriji Pomoravskog okruga u 2014. godini**

Grupa	Morbiditetna lista ( 10 MBK)	Šifra	Br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J-99	40878	65,2
XVIII	Drugi simptomi ,znaci i nenormalni klinički i lab. nalazi	R00-R99	5099	8,1
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	3641	5,8
XI	Bolesti sistema za varenje	K00-K93	2896	4,6
I	Zarazne bolesti i parazitarne bolesti	A00-B99	2180	3,5
	UKUPNO	A00-T98	62651	100,0

**U službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine** registrovano je 60086 oboljenja od kojih 62,3% priprada grupi bolesti sistema za disanje. Bolestima sistema za varenje 7,6%, simptomima, znacima patološkim i laboratorijskim nalazima pripada po 6,1%, bolestima kože i potkožnog tkiva procentualno pripada 5,9%, a povredama, trovanjima i posledicama delovanja spoljnih faktora i laboratorijskim nalazima 2,9%.

**Tabela br.11 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama za zaštitu zdravlja školske dece i omladine na teritoriji Pomoravskog okruga u 2014. godini**

Grupa	Morbiditetna lista ( 10 MBK)	Šifra	Br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	37438	62,3
XI	Bolesti sistema za varenje	K00-K93	4546	7,6
XVIII	Simptomi, znaci, i patološki klinički i laboratorijski nalazi	R00-R99	3692	6,1
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	3520	5,9
XIX	Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	S00-T98	1726	2,9
	UKUPNO	A00-T98	60086	100,0

**U službama opšte medicine** u domovima zdravlja Pomoravskog okruga registrovano je ukupno 205668 oboljenja. Pet najučestalijih grupa bolesti su bolesti sistema krvotoka sa učešćem od 21,2%, bolesti sistema za disanje 18,7%, bolesti mišićno-koštanog sistema 9,3%, bolesti mokraćno-polnog sistema 8,4% i bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem 6,4%.

**Tabela br.12 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama opšte medicine na teritoriji Pomoravskog okruga u 2014. godini**

Grupa	Morbiditetna lista ( 10 MBK)	Šifra	Br.	%
IX	Bolesti sistema krvotoka	I00-I99	43531	21,2
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	38535	18,7
XIII	Bolesti mišićno-kostanog sistema i vezivnog tkiva	M00-M99	19161	9,3
IV	Bolesti mokraćno polnog sistema	N00-N99	17249	8,4
XIV	Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	E00-E90	13072	6,4
	UKUPNO	A00-T98	205668	100,0

Radno aktivno stanovništvo Pomoravskog okruga najčešće je, prema izveštaju **službi medicine rada**, u 2014. godini bolovalo od bolesti sistema za disanje odnosno u 25,2% slučajeva od ukupno registrovanih 35239 oboljenja. Na drugom mestu su bolesti sistema krvotoka sa 23,9%, zatim bolesti koštano - mišićnog sistema 9,4%, bolesti mokraćno polnog sistema 6,7% i duševni poremećaji i poremećaji ponašanja 6,4%.

**Tabela br. 13 Pet najučestalijih grupa bolesti u službama medicine rada na teritoriji Pomoravskog okruga u 2014. godini**

Grupa	Morbiditetna lista (MKB-10)	Šifra	br.	%
X	Bolesti sistema za disanje	J00-J99	8886	25,2
IX	Bolesti sistema krvotoka	I00-I99	8421	23,9
XIII	Bolesti mišićno koštanog sistema i vezivnog tkiva	M00-M99	3327	9,4
XIV	Bolesti mokraćno polnog sistema	N00-N99	2353	6,7
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	2271	6,4
	UKUPNO	A00-T98	35239	100,0

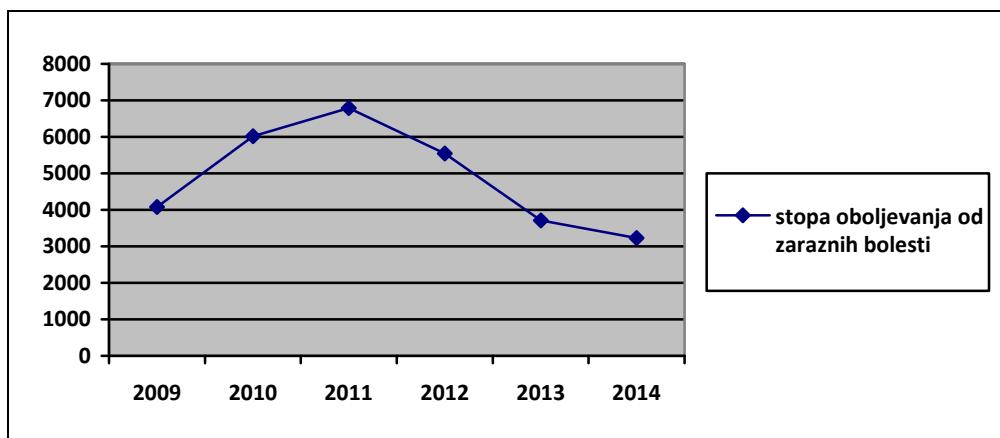
### **3.2.2.Morbiditet od zaraznih i hroničnih nezaraznih bolesti**

Prema registru za zarazne bolesti Zavoda za javno zdravlje u Ćupriji u 2014. godini je na teritoriji Pomoravskog okruga registrovano ukupno 6934 obolelih od bolesti koje podležu obaveznom prijavljivanju sa stopom incidence 3232 na 100000 stanovnika.U odnosu na prethodnu godinu oko 12% je manje prijavljeno zaraznih bolesti. Umrlih od zaraznih bolesti je bilo u 3 slučaja (stopa 1,43), u opština Jagodina, Paraćin i Ćuprija. Najveću stopu oboljevanja po opštinaima ima Despotovac, a najmanju Rekovac. Ovakvi rezultati su odraz blagovremenog i urednog prijavljivanja, tako da bi ove podatke trebalo sa rezervom prihvatići.

**Tabela br. 14 Broj prijavljenih i umrlih slučajeva zaraznih i parazitarnih bolesti sa stopama incidencije na 100.000 stanovnika u 2014.god.**

O P Š T I N A	AKUTNE ZARAZNE BOLESTI			
	Broj obolelih	Stopa	Broj umrlih	Stopa
DESPOTOVAC	3203	13811,4	0	0
JAGODINA	916	1274,8	1	1,4
PARAĆIN	674	1242,6	1	1,9
REKOVAC	33	298,5	0	0
SVILAJNAC	1261	5354,3	0	0
ĆUPRIJA	847	2763,9	1	3,4
OKRUG	6934	3232,1	3	1,4

Posmatrajući stope oboljevanja od zaraznih bolesti u zadnjih šest godina , uočava se vrh krive u 2011. kada je stopa bila najviša 6792 ,dok početak posmatranog perioda ima vrednost stope oko 4000 a kraj 3300 .



Grafikon br. 6. Stopa incidencije od zaraznih bolesti na 100.000 stanovnika od 2009 do 2014.god.

Najveći broj prijavljenih slučajeva na teritoriji okruga je oboleo od streptokoknog faringitisa sa 2417 obolelih i učešćem od 34,9%, zatim od streptokokni tonzilitis 1649 ili 23,8%. Sledi varicella sa 1253 slučaja i učešćem od 18,1%.

Tabela br. 15 Najučestalije zarazne bolesti na teritoriji Pomoravskog okruga u 2014. god.

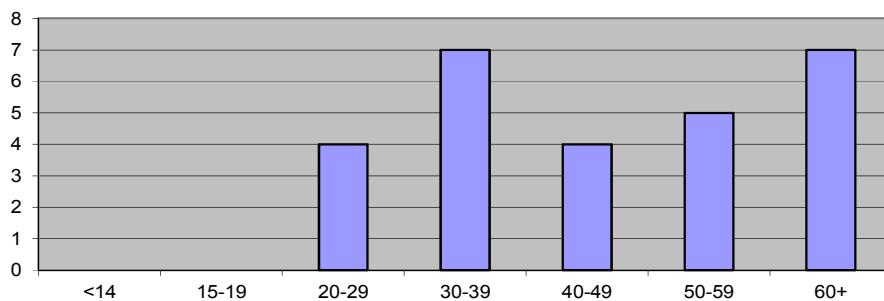
Red. br.	Zarazna bolest	Broj obolelih	%	Broj umrlih	Stopa
1	Pharingitis strep. J 02.0	2417	34,9	0	0
2	Tonsilitis strept. J03.0	1649	23,8	0	0
3	Varicella B01.9	1253	18,1	0	0
4	Infl. vir. non ident. J 11	632	9,1	0	0
5	Diarrhoea et gastr. A09	216	3,1	0	0

Što se tiče kretanja polno prenosivih bolesti na teritoriji Pomoravskog okruga u 2014. godini ( tabela 15 ) ukupno je registrovano 27 novih slučajeva među kojima je najviše hepatitis viralis chronica C sa 10 obolelih. Posmatrajući kategorije uzrasnih grupa, polno prenosive bolesti su najzastupljenije u uzrastu od 30-39 i 50-59 i 60+ godina.

Tabela br.16. Kretanje polno prenosivih bolesti po uzrastnoj distribuciji na Pomoravskom okrugu u 2014. godini

Infekcija ili bolest	UZRAST							
	1- 14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60 +	SVEGA
Syphilis					2		1	3
Gonorrhoea								
HIV infectio								
Morbus HIV								
Hepatitis virosa B acuta			1	2	1	1	2	7
Hepatitis viralis chronica B				2		1		3
Infectio sexualis chlamydialis					1			1
Hepatitis viralis acuta C				1	1	1		3
Hepatitis viralis chronica C			3	1		2	4	10
UKUPNO			4	7	4	5	7	27

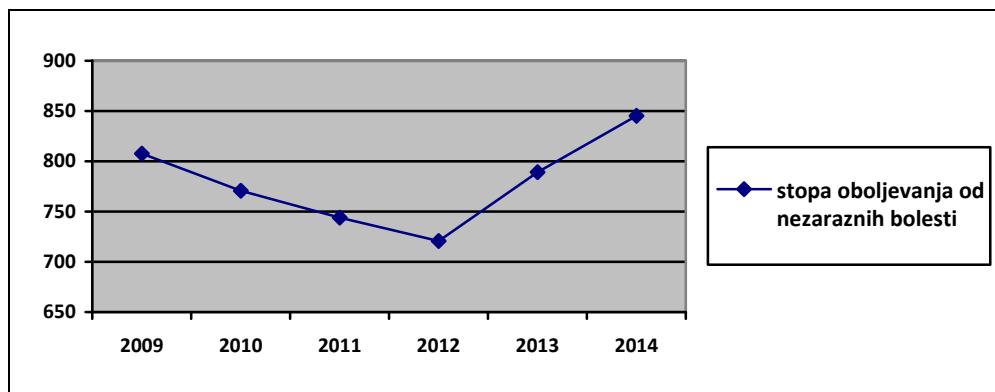
Grafikon br. 7 Uzrastna distribucija polno prenosivih bolesti u 2014. godini



Tab. br.17 BROJ REGISTROVANIH LICA OBOLELIH OD 11 HRONIČNIH NEZARAZNIH OBOLJENJA U 2014. GODINI PREMA VRSTI OBOLJENJA

UKUPNO		OBOLJENJA														
		MALIGNA OBOLJENJA		ENDE-MSKA NEFRO-PATIJA	PSIHOZE	ŠEĆERNA BOlest		REUMAT. GROZNICA	PROG. MIŠIĆNA DISTROFIJA	HEMOFI-LIJA	HR. INSUF. BUBREGA	NARKO-MANIJA	KORONARNE BOlesti SRCA		OPST.R. BOlesti PLUĆA	
BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	BROJ	BROJ	STOPA	BROJ	BROJ	BROJ	BROJ	BROJ	BROJ	STOPA	BROJ	STOPA	
1922	845,1	892	415,8	0	1	463	215,8	0	0	0	14	2	425	186,9	125	55,0

Iz registra za hronične nezarazne bolesti ( tabela 16 ) se može videti da je u 2014. godini bilo 1922 novootkrivena slučaja obolelih od 11 vrsta hroničnih nezaraznih bolesti koje podležu prijavljivanju. Najveći broj novootkrivenih slučajeva su maligne bolesti 892 (stopa 415,8), zatim šećerna bolest sa 463 slučaja (stopa 215,8) i koronarne bolesti srca, 425 slučaja (stopa 186,9). Stope incidence od nezaraznih bolesti pokazuju trend opadanja od 2009 do 2012. godine da bi u zadnjoj godini došlo do naglog skoka broja novootkrivenih slučajeva.



Grafikon br. 8 Stopa incidencije od nezaraznih bolesti na 100.000 stanovnika od 2009 do 2014.god

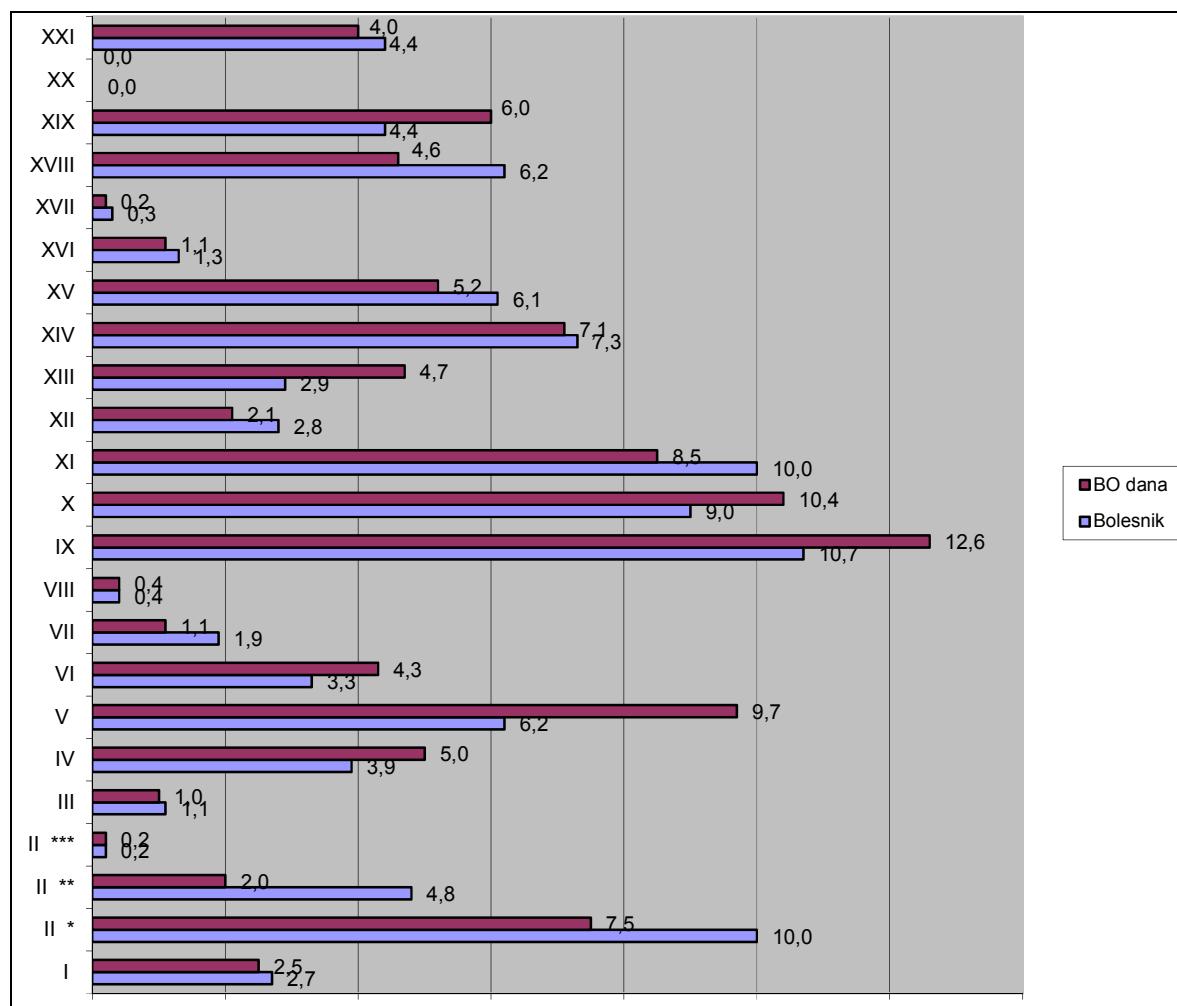
### 3.2.3. Bolnički morbiditet

**Tab.18 Struktura bolesnika i bolničkih dana (brojčana i procentualna) prema grupama bolesti u bolnicama Pomoravskog okruga u 2014. godini**

Grupa bolesti	ĆUPRIJA		PARAĆIN		JAGODINA		DESPOTOVAC		SVILAJNAC		OKRUG		
	Bolesnik	BO dana	Bolesnik	BO dana	Bolesnik	BO dana	Bolesnik	BO dana	Bolesnik	BO dana	Bolesnik	BO dana	
I A00-B99	broj	617	4366	407	1295	103	811	5	36	2	13	<b>1134</b>	<b>6521</b>
	%	3,1	3,3	4,0	2,8	0,9	1,0	1,3	1,0	0,5	0,4	<b>2,7</b>	<b>2,5</b>
II * C00-C97	broj	2191	9409	746	3835	1194	6258	25	268	21	170	<b>4177</b>	<b>19940</b>
	%	11,1	7,2	7,3	8,1	10,5	7,8	6,7	7,7	5,4	5,6	<b>10,0</b>	<b>7,5</b>
II ** D10-D36	broj	1582	3084	157	591	257	1589	3	34	0	0	<b>1999</b>	<b>5298</b>
	%	8,0	2,3	1,5	1,3	2,3	2,0	0,8	1,0	0,0	0,0	<b>4,8</b>	<b>2,0</b>
II *** D37-D48	broj	26	172	19	130	57	287	1	14	0	0	<b>103</b>	<b>603</b>
	%	0,1	0,1	0,2	0,3	0,5	0,4	0,3	0,4	0,0	0,0	<b>0,2</b>	<b>0,2</b>
III D50-D89	broj	85	528	117	636	243	1382	8	70	5	61	<b>458</b>	<b>2677</b>
	%	0,4	0,4	1,1	1,4	2,1	1,7	2,1	2,0	1,3	2,0	<b>1,1</b>	<b>1,0</b>
IV E00-E90	broj	863	6622	218	1460	461	4032	34	297	75	763	<b>1651</b>	<b>13174</b>
	%	4,4	5,0	2,1	3,1	4,1	5,0	9,1	8,6	19,4	25,0	<b>3,9</b>	<b>5,0</b>
V F00-F99	broj	585	11156	1359	1833	635	12567	4	42	7	78	<b>2590</b>	<b>25676</b>
	%	3,0	8,5	13,4	3,9	5,6	15,7	1,1	1,2	1,8	2,6	<b>6,2</b>	<b>9,7</b>
VI G00-G99	broj	981	8830	54	180	343	2145	4	50	5	86	<b>1387</b>	<b>11291</b>
	%	5,0	6,7	0,5	0,4	3,0	2,7	1,1	1,4	1,3	2,8	<b>3,3</b>	<b>4,3</b>
VII H00-H59	broj	776	2671	5	22	12	98	0	0	0	0	<b>793</b>	<b>2791</b>
	%	3,9	2,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	<b>1,9</b>	<b>1,1</b>
VIII H60-H95	broj	81	483	25	85	67	413	0	0	0	0	<b>173</b>	<b>981</b>
	%	0,4	0,4	0,2	0,2	0,6	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	<b>0,4</b>	<b>0,4</b>
IX I00-I99	broj	1840	13935	884	5536	1560	11928	93	837	112	1150	<b>4489</b>	<b>33386</b>
	%	9,3	10,6	8,7	11,8	13,8	14,9	24,9	24,2	28,9	37,6	<b>10,7</b>	<b>12,6</b>
X J00-J99	broj	1448	11499	1162	7284	977	7287	104	1014	83	405	<b>3774</b>	<b>27489</b>
	%	7,3	8,8	11,4	15,5	8,6	9,1	27,9	29,3	21,4	13,2	<b>9,0</b>	<b>10,4</b>
XI K00-K93	broj	1544	8037	1407	6679	1197	7621	22	154	34	133	<b>4204</b>	<b>22624</b>
	%	7,8	6,1	13,8	14,2	10,6	9,5	5,9	4,5	8,8	4,4	<b>10,0</b>	<b>8,5</b>
XII L00-L99	broj	700	3181	192	579	271	1770	3	36	6	20	<b>1172</b>	<b>5586</b>
	%	3,6	2,4	1,9	1,2	2,4	2,2	0,8	1,0	1,6	0,7	<b>2,8</b>	<b>2,1</b>
XIII M00-M99	broj	693	8448	158	705	352	3062	25	245	2	30	<b>1230</b>	<b>12490</b>
	%	3,5	6,4	1,6	1,5	3,1	3,8	21,0	7,1	0,5	1,0	<b>2,9</b>	<b>4,7</b>
XIV N00-N99	broj	1845	13842	584	2225	580	2681	18	151	25	30	<b>3052</b>	<b>18929</b>
	%	9,4	10,5	5,7	4,7	5,1	3,3	4,8	4,4	6,5	1,0	<b>7,3</b>	<b>7,1</b>
XV O00-O99	broj	793	3787	893	4840	895	5234	0	0	0	0	<b>2581</b>	<b>13861</b>
	%	4,0	2,9	8,8	10,3	7,9	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	<b>6,1</b>	<b>5,2</b>
XVI P00-P96	broj	20	40	8	32	530	2778	0	0	0	0	<b>558</b>	<b>2850</b>
	%	0,1	0,0	0,1	0,1	4,7	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	<b>1,3</b>	<b>1,1</b>
XVII Q00-Q99	broj	98	401	9	19	8	31	0	0	0	0	<b>115</b>	<b>451</b>
	%	0,5	0,3	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	<b>0,3</b>	<b>0,2</b>
XVIII R00-R99	broj	992	5046	1014	3870	573	3089	13	85	6	73	<b>2598</b>	<b>12163</b>
	%	5,0	3,8	10,0	8,2	5,1	3,9	3,5	2,5	1,6	2,4	<b>6,2</b>	<b>4,6</b>
XIX S00-T98	broj	1113	9253	417	3474	322	2940	9	96	3	37	<b>1864</b>	<b>15800</b>
	%	5,6	7,0	4,1	7,4	2,8	3,7	2,4	2,8	17,0	1,2	<b>4,4</b>	<b>6,0</b>
XX V01-Y98	broj	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	<b>0</b>	<b>0</b>
	%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>
XXI Z00-Z99	broj	842	6622	340	1758	681	2165	2	31	1	8	<b>1866</b>	<b>10584</b>
	%	4,3	5,0	3,3	3,7	6,0	2,7	0,5	0,9	0,3	0,3	<b>4,4</b>	<b>4,0</b>
UKUPNO	broj	19715	131412	10175	47068	11318	80168	373	3460	387	3057	<b>41968</b>	<b>265165</b>
	%	100	100	100,00	100	100	100	114,298	100	116,24	100,00	<b>100</b>	<b>100</b>

Tabelama br. 18 i 19 prikazan je bolnički morbiditet na teritoriji Pomoravskog okruga u 2014. godini. Posmatrajući strukturu lečenih prema grupi bolesti najveći procenat u ukupnom morbiditetu prema broju bolesnika pripada bolestima sistema krvotoka sa 10,7% i bolestima sistema za varenje 10,0 %, a zatim tumori 9,9%, bolestima organa za disanje 9,0%, bolestima mokraćno-polnog sistema 7,3% i na kraju simptomima, znacima i patološkim kliničkim i laboratorijskim nalazima sa 6,2%.

**Grafikon br. 9 Procentualna struktura bolesnika i bolničkih dana prema grupama bolesti po MKB X u bolnicama Pomoravskog okruga u 2014. godini**



Među pojedinačnim uzrocima bolničkog lečenja najzastupljeniji su, hipertenzija, dispepsija, upala pluća, benigne promene kože i karcinom pluća .

I10 Hipertensio arterialis essentialis	664 slučajeva ili 1,58%
K30 Dyspepsia	578 slučajeva ili 1,38%
J18 Pneumonia	528 slučajeva ili 1,26%
D23 Neoplasma benignum cutis	511 slučajeva ili 1,22 %
C34 Neoplasma malignum bronchi et pulmonis	453 slučajeva ili 1,90%

Posmatrajući strukturu lečenih po dobnim grupacijama i grupama bolesti može se uočiti da je grupa predškolske dece u najvećem procentu bolnički lečena od bolesti organa za disanje (J00-J99) 26,99% i organa za varenje (K00-K93) 13,40%. Školska deca i omladina su najčešće lečeni od bolesti organa za varenje 18,28% i nedovoljno definisanih simptoma i

stanja 17,78% dok je mlađe radno aktivno stanovništvo od 19-44 godina najčešće u bolnicama boravilo zbog trudnoće i rađanja 29,30% i mokraćno polnih bolesti 9,76%. Stanovništvo u uzrastu od 45-64 godina u bolnici je bilo najčešće zbog malignih bolesti 14,70% i duševnih bolesti i bolesti ponašanja (F00-F99) 13,28%, dok je populacija preko 65 godina starosti u 19,51% slučajeva bolnički lečena od bolesti kardiovaskularnog sistema, i malignih bolesti koje su bile zastupljene sa 14,75%.

**Tab. 19 Struktura lečenih po dobnim grupacijama i grupama bolesti u 2014. godini u bolnicama Pomoravskog okruga**

GRUPA BOLESTI	0 до 06		07 до 18		19 до 44		45 до 64		преко 65	
	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
I A00 - B99	378	13.15	299	8.29	137	1.61	112	0.98	208	1.40
C00 - C97	1	0.03	20	0.55	288	3.38	1679	14.70	2189	14.75
D10 – D36	9	0.31	95	2.64	695	8.16	693	6.07	507	3.42
II D37 – D48	0	0.00	0	0.00	8	0.09	33	0.29	62	0.42
III D50 – D89	20	0.70	9	0.25	54	0.63	92	0.81	283	1.91
IV E00 - E90	47	1.63	146	4.05	147	1.73	597	5.23	714	4.81
V F00 – F99	3	0.10	57	1.58	809	9.50	1517	13.28	204	1.37
VI G00 – G99	25	0.87	96	2.66	202	2.37	433	3.79	631	4.25
VII H00 – H59	1	0.03	12	0.33	40	0.47	193	1.69	547	3.69
VIII H60 – H95	99	3.44	20	0.55	18	0.21	22	0.19	14	0.09
IX I00 – I99	13	0.45	139	3.86	202	2.37	1239	10.84	2896	19.51
X J00 – J99	965	33.57	590	16.37	278	3.26	653	5.72	1288	8.68
XI K00 – K93	479	16.66	659	18.28	630	7.40	1022	8.95	1414	9.53
XII L00 – L99	55	1.91	153	4.24	356	4.18	321	2.81	287	1.93
XIII M00–M99	3	0.10	72	2.00	148	1.74	453	3.96	554	3.73
XIV N00 – N99	123	4.28	167	4.63	831	9.76	927	8.11	1004	6.76
XV O00 – O99	0	0.00	74	2.05	2496	29.30	9	0.08	0	0.00
XVI P00 – P96	47	1.63	0	0.00	10	0.12	0	0.00	0	0.00
XVII Q00–Q99	35	1.22	51	1.41	14	0.16	10	0.09	5	0.03
XVIII R00 – R99	412	14.33	641	17.78	327	3.84	511	4.47	707	4.76
XIX S00 – T98	123	4.28	192	5.33	390	4.58	433	3.79	726	4.89
XX V01 – Y98	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
XXI Z00 – Z99	37	1.29	113	3.13	438	5.14	476	4.17	603	4.06
UKUPNO	2875	100.00	3605	100.00	8518	100.00	11425	100.00	14843	100.00

#### 4. ŽIVOTNA SREDINA

Prikaz podataka o stanju životne sredine odnosi se samo na snabdevanje stanovništva i ispitivanje higijenske ispravnosti vode za piće. Svi gradski, seoski i javni vodovodi na teritoriji Pomoravskog okruga su pod stalnim nadzorom i kontrolom Zavoda za javno zdravlje Ćuprija. To podrazumeva uzorkovanje, analizu (hemijsku i bakteriološku), stalan higijensko-sanitarni nadzor sa lokalnom sanitarnom inspekциjom, kao što je i predviđeno u 2014. godini Programom zaštite stanovništva od zaraznih bolesti.

Stanovnici okruga snabdevaju se vodom iz 9 gradskih vodovoda odnosno izvorišta, na koje je priključeno 82,4% gradskog stanovništva. Dezinfekcija i ispitivanje higijenske ispravnosti vrši se redovno .

**Tab. br. 20 Snabdevanje vodom u gradskim naseljima u 2014. godini**

Redni broj	OPŠTINA	Broj vodovoda	Broj stanovnika	%stanovnika priključenih na	STANJE VODOVODA					Ispitivanje higijenske ispravnosti vode		
					Priključivanje	Dezinfekcija			Zaštitne zone	Redovno	Povremeno	Ne
						Redovno	Povremeno	Ne				
1	ĆUPRIJA	3	19471	90,6	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
2	JAGODINA	1	37282	93,2	DA	DA	---	---	DA	DA	---	---
3	PARAĆIN	2	25104	90	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
4	SVILAJNAC	1	9198	81,2	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
5	DESPOTOVA	1	6232	89,9	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
6	REKOVAC	1	1499	50	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
UKUPNO :		9	98786	82,4	---	---	---	---	---	---	---	---

U 2014. godini uzeto je ukupno 2294 uzorka vode iz gradskih vodovoda za bakteriološki pregled od kojih je 95 uzorka ili 4,14% bilo neispravno. Za fizičko hemijski pregled je uzeto 2309 uzorka voda a 238 ili 10,31% je bilo neispravno. Uzročnici bakteriološke neispravnosti najčešće su bili ukupne koliformne bakterije i AMB, a hemijske, povećana mutnoća.

**Tab. br. 21 Rezultati ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće iz gradskih vodovoda u 2014. godini**

Redni broj	GRAD	Broj uzetih uzoraka	Neispravnih		Uzrok neispravnosti	Broj uzetih uzoraka	Neispravnih		Uzrok neispravnosti
			Broj	%			Broj	%	
1	ĆUPRIJA	315	21	6,67	AMB, ukupne kolif.	360	66	18,33	Pov.mutnoća
2	JAGODINA	540	12	2,22	AMB	530	56	10,57	elektroprov.
3	PARAĆIN	890	31	3,48	ukupne koliformne,AM	870	40	4,60	mutnoća
4	SVILAJNAC	293	14	4,78	AMB	293	41	13,99	mutnoća,elektroprov.
5	DESPOTOVA	190	10	5,26	AMB	190	8	4,21	mutnoća
6	REKOVAC	66	7	10,61	streptokoke	66	27	40,91	NH3, nitriti
UKUPNO :		2294	95	4,14		2309	238	10,31	

Na teritoriji Pomoravskog okruga postoji 205 seoskih naselja sa 115751 stanovnika od kojih je svega 17,14 % priključeno na seoske vodovode kojih ima 35. Tokom 2014. godine uzeto je 84 uzorka radi ispitivanja higijenske ispravnosti od kojih je 26,2% bilo bakteriološki a 14,3% hemijski neispravno.

**Tab. br. 22 Centralni način snabdevanja vodom seoskih naselja u 2014. godini**

Redni broj	OPŠTINA	Broj naselja	Broj stanovnika	Broj vodovoda	Broj otvorenih kartona	% priključenih na vodovod	STANJE VODOVODA				Ispitivanje higijenske ispravnosti vode			
							Priklučivanje	Dezinfekcija			Zaštitne zone	Redovno	Povremeno	Ne
								Redovno	Povremeno	Ne				
1	ĆUPRIJA	19	11174	3	2	66,67	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
2	JAGODINA	59	34570	28	0	0,00	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
3	PARAĆIN	43	29138	0	0	0,00	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
4	SVILAJNAC	22	14353	2	2	100,00	NE	DA	---	---	DA	DA	---	---
5	DESPOTOVAC	30	16959	2	2	100,00	NE	DA	---	---	DA	---	DA	---
6	REKOVAC	32	9557	---	---	0,00	---	0	---	---	---	---	---	---
UKUPNO :		205	115751	35	6	17,14	---	---	---	---	---	---	---	---

**Tabela br. 23 Rezultati ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće iz seoskih vodovoda u 2014. godini**

Redni broj	OPŠTINA	BAKTERIOLOŠKI PREGLED				FIZIČKO-HEMIJSKI PREGLED			
		Broj uzetih uzorak	Neispravnih		Uzrok neispravnosti	Broj uzetih uzorak	Neispravnih		Uzrok neispravnosti
			Broj	%			Broj	%	
1	ĆUPRIJA	60	18	30,00	M B,ukupne količine	60	12	20,00	Nitrati, mutnoća
2	JAGODINA	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0
3	PARAĆIN	0	0	0,00		0	0	0,00	
4	SVILAJNAC	0		0,00	0	0	0	0,00	0
5	DESPOTOVAC	24	4	16,67		24	0	0,00	0
6	REKOVAC	----	----	0,00		----	----	----	----
UKUPNO :		84	22	26,19		84	12	14,29	----

Na teritoriji okruga postoji 901 javni vodni objekat iz kojih koristi vodu 36,51 % stanovnika i koji se redovno ispituju na higijensku ispravnost ( tabela 24).

**Tab. br. 24 Lokalni način snabdevanja vodom za piće iz javnih vodnih objekata u 2014. godini**

Redni broj	OPŠTINA	Broj naselja	Broj stanovnika	Broj vodnih objekata	Broj vodnih objekata uvedenih u kartoteku	% stanovnika koji koriste vodu iz ovih vodnih	STANJE VODNOG OBJEKTA		ISPITIVANJE HIGIJENSKE ISPRAVNOSTI VODE			
							Zadovoljava	Nezadovoljava	Redovno	Povremeno	Ne	
1	ĆUPRIJA	19	38747	94	57	60,64	----	NE	DA	---	---	
2	JAGODINA	59	77226	432	78	18,06	----	NE	DA	---	---	
3	PARAĆIN	43	64119	124	63	50,81	----	NE	DA	---	---	
4	SVILAJNAC	22	33136	88	45	51,14	----	NE	DA	---	---	
5	DESPOTOVAC	30	33869	112	54	48,21	----	NE	DA	---	---	
6	REKOVAC	32	17001	51	32	62,75	----	NE	DA	---	---	
UKUPNO :		205	264098	901	329	36,51	----	----	----	----	----	----

Način dispozicije otpadnih materija i voda je prikazan u sledećim tabelama:

**Tabela br. 25 Centralna dispozicija otpadnih voda**

Redni broj	OPŠTINA	NASELJE	K A N A L I Z A C I J A							
			DA	NE	Priklučeno		Prečišćavanje otpadnih voda		Dispozicija	
					Stanovnika	%	Industrijskih	Sanitarnih	Vodotok	Ostalo
1	ČUPRIJA	---	DA	---	14980		DA	NE	DA	---
2	JAGODINA	---	DA	---	30080		DA	DA	DA	---
3	PARAĆIN	---	DA	---	23040		DA	DA	---	LAGUNE
4	SVILAJNAC	---	DA	---	6720		DA	NE	---	LAGUNE
5	DESPOTOVAC	---	DA	---	6210		DA	DA	DA	---
6	REKOVAC	---	DA	---	450		DA	NE	DA	---

**Tabela br. 26 Konačna dispozicija čvrstih otpadnih materija- Gradske deponije smeća**

Redni broj	OPŠTINA	NASELJE	D E P O N I J A							
			Ima	Nema	Higijenska		Kontrolisano nasipanje		Tipska vozila	
					DA	NE	DA	NE	DA	NE
1	ČUPRIJA	---	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
2	JAGODINA	---	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
3	PARAĆIN	---	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
4	SVILAJNAC	---	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
5	DESPOTOVAC	---	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---
6	REKOVAC	---	DA	---	---	NE	DA	---	DA	---

**Tabela br. 27 Konačna dispozicija čvrstih otpadnih materija- Seoske deponije smeća**

Redni Broj	OPŠTINA	Broj naselja	DEPONIJA		GDE SE BACA SMEĆE		
			DA	NE	Van sela	U vodotok	U dvorištu
1	ČUPRIJA	16	---	NE	DA	DA	DA
2	JAGODINA	53	---	NE	DA	DA	DA
3	PARAĆIN	35	---	NE	DA	DA	DA
4	SVILAJNAC	22	---	NE	DA	DA	DA
5	DESPOTOVAC	33	---	NE	DA	DA	DA
6	REKOVAC	32	---	NE	DA	DA	DA

## 5. OBAVEZNA IMUNIZACIJA STANOVNIŠTVA

U skladu sa Programom obaveznih imunizacija stanovništva protiv određenih zaraznih bolesti u 2014. godini tabelama je prikazana vakcinoprofilaksa pojedinih grupacija stanovništva protiv dečije paralize, TBC, morbila, hemofilusa, parotita, rubeole, difterije, tetanusa, pertusisa i hepatitisa B.

Za vakcinaciju su zaduženi svi domovi zdravlja okruga u saradnji sa epidemiološkom službom Zavoda za javno zdravlje Ćuprija.

**Tab. br. 28 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv dečije paralize na teritoriji Pomoravskog okruga za 2014. god.**

Redni br.	Opština	Vakcinacija OPV			Revakcinacija OPV								
					u 2. godini			u 7. godini			u 14. godini		
		Br. plan	Br. vakc.	%	Br. plan	Br. revakc.	%	Br. plan	Br. revakc.	%	Br. plan	Br. revakc.	%
1	Despotovac	131	131	100,00	156	152	97,44	159	154	96,86	230	210	91,30
2	Jagodina	675	567	84,00	700	613	87,57	625	597	95,52	700	670	95,71
3	Paraćin	469	445	94,88	469	448	95,52	446	437	97,98	473	464	98,10
4	Rekovac	41	35	85,37	41	37	90,24	52	52	100,00	85	81	95,29
5	Svilajnac	150	150	100,00	150	150	100,00	190	190	100,00	250	245	98,00
6	Ćuprija	230	230	100,00	250	250	100,00	265	256	96,60	278	262	94,24
<b>Ukupno okrug</b>		<b>1696</b>	<b>1558</b>	<b>91,86</b>	<b>1766</b>	<b>1650</b>	<b>93,43</b>	<b>1737</b>	<b>1686</b>	<b>97,06</b>	<b>2016</b>	<b>1932</b>	<b>95,83</b>

Vakcinacija protiv dečije paralize realizovana je sa obuhvatom od 91,86%, revakcinacija u 2. godini sa 93,43%, u 7. sa 97,06% i u 14.godini sa 95,83%.

**Tabela br. 29 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv tuberkuloze na području Pomoravskog okruga za 2014. god.**

R.br.	Opština	Broj živorodjenih	broj vakcinisanih	%
1	Paraćin	469	460	<b>98,08</b>
2	Jagodina	686	569	<b>82,94</b>
3	Ćuprija	409	384	<b>93,89</b>
<b>Укупно</b>		<b>1564</b>	<b>1413</b>	<b>90,35</b>

Imunizacija protiv tuberkuloze obavlja se u porodilištima i kako pokazuje tabela 28, 90,35% živorodene dece u 2014. godini je vakcinisano.

**Tabela br. 30 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv malih boginja, zaušaka i crvenke na području Pomoravskog okruga za 2014. god.**

Redni broj	Opština	Vakcinacija MMR			Revakcinacija MMR u 7. godini			Revakcinacija MMR u 12. godini		
		Broj plan.	Broj vakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%
1	Despotovac	131	131	100,00	159	154	96,86	0	0	
2	Jagodina	656	616	93,90	625	120	19,20	0	0	
3	Paraćin	405	442	109,14	446	413	92,60	0	0	
4	Rekovac	41	30	73,17	52	52	100,00	0	0	
5	Svilajnac	150	150	100,00	190	190	100,00	0	0	
6	Ćuprija	250	250	100,00	265	253	95,47	4	4	100,00
<b>Ukupno okrug</b>		<b>1697</b>	<b>1619</b>	<b>95,40</b>	<b>1737</b>	<b>1182</b>	<b>68,05</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>100,00</b>

Vakcinacija MMR vakcinom realizovana je na teritoriji okruga sa 95,40%, revakcinacija u 7. godini sa samo 68,05% zbog neredovne i nedovoljne isporuke u Jagodini a u 12. godini sa 100% ( tabela 29).

**Tabela br. 31 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv bolesti koje izaziva *Haemophilus inphluenzae* tip b na području Pomoravskog okruga za 2014. god.**

Redni broj	Opština	<b>Hib vakcinacija</b>			Vakcinišani sa tri doze	Potpuno vakc. sa dve doze	Potpuno vakc. sa jednom dozom
		Br. plan.	Br. vakc.	%			
1	Despotovac	131	131	100,00	111	17	3
2	Jagodina	675	569	84,30	567	2	0
3	Paraćin	469	445	94,88	440	5	0
4	Rekovac	41	35	85,37	35	0	0
5	Svilajnac	150	150	100,00	150	0	0
6	Ćuprija	230	230	100,00	220	9	1
Ukupno okrug		1696	1560	91,98	1523	33	4

HIB vakcinacija realizovana je sa obuhvatom od 91,98% (tabela 30).

**Tab. br. 32 Izveštaj o obavljenoj imunizaciji protiv difterije, tetanusa, pertussisa na teritoriji Pomoravskog okruga za 2014. godinu.**

Redni br	Opština	Vakcinacija DTP			Revakcinacija DTP u 2. godini			Revakcinacija DT u 7. godini			Revakcinacija dT u 14. godini		
		Broj plan.	Broj vakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%	Broj plan.	Broj revakc.	%
1	Despotovac	131	131	100,00	156	152	97,44	159	154	96,86	230	210	91,30
2	Jagodina	675	567	84,00	700	613	87,57	625	597	95,52	700	670	95,71
3	Paraćin	469	445	94,88	469	448	95,52	446	437	97,98	473	464	98,10
4	Rekovac	41	35	85,37	41	37	90,24	52	52	100,00	85	81	95,29
5	Svilajnac	150	150	100,00	150	150	100,00	190	190	100,00	250	245	98,00
6	Ćuprija	230	230	100,00	250	250	100,00	265	256	96,60	278	262	94,24
<b>Ukupno okrug</b>		<b>1696</b>	<b>1558</b>	91,86	<b>1766</b>	<b>1650</b>	93,43	<b>1737</b>	<b>1686</b>	97,06	<b>2016</b>	<b>1932</b>	95,83

Obavezna vakcinacija protiv difterije, tetanusa i pertussisa realizovana je sa obuhvatom dece od 91,86% , dok su revakcinacije u 2., 7. i 14. godini realizovane sa obuhvatom 93,43% i 97,06% . Vakcinacija protiv hepatitis-a B je u ukupnom procentu realizovana sa 85,73% kod dece u prvoj godini života, dok je kod onih u 12. godini taj procenat 88,56%.

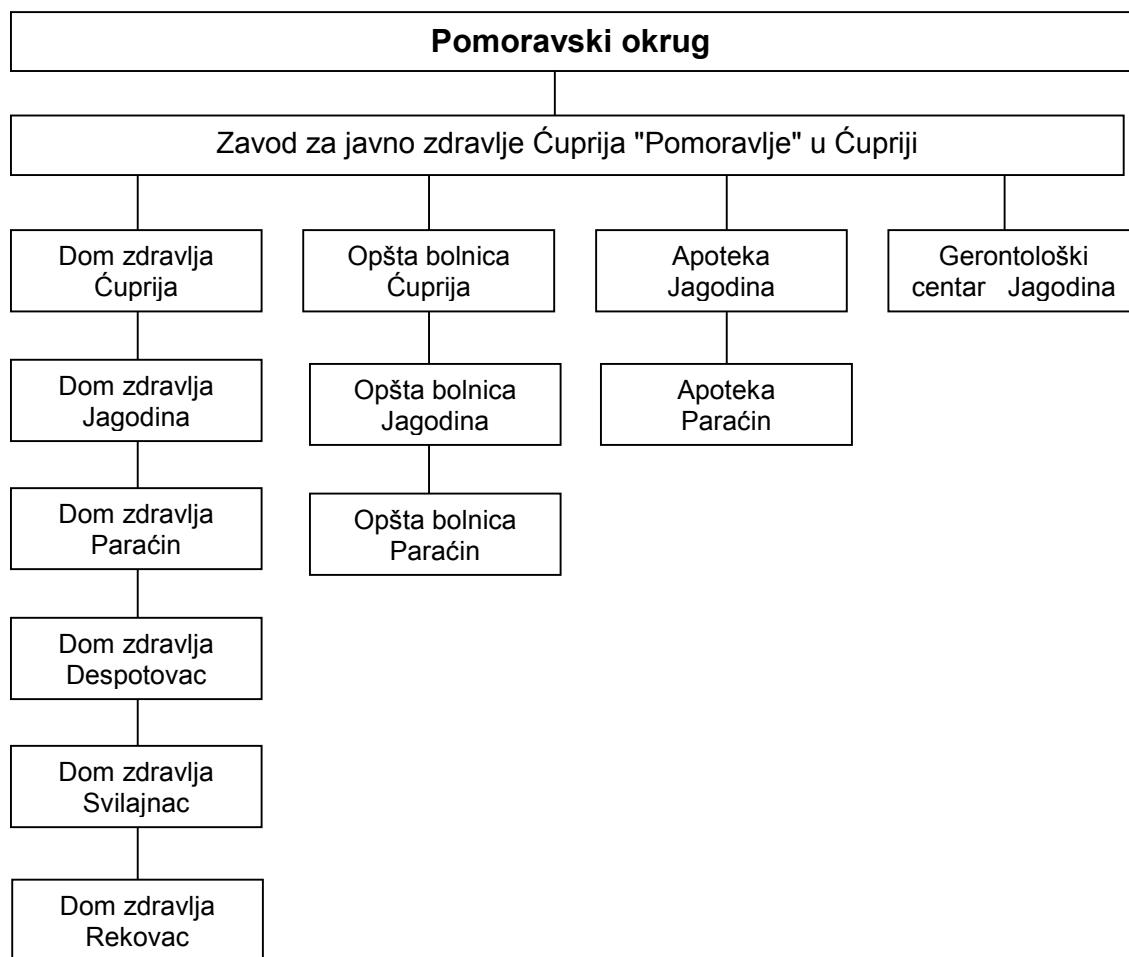
**Tab. br. 33 Izveštaj o sprovedenoj imunizaciji protiv hepatitis-a B na teritoriji Pomoravskog okruga u 2014. godini**

Redni broj	Opština	Hep. B vakcinacija u prvoj godini sa tri doze			Vakcin. sa dve doze	Vakcin. sa jednom dozom	Hep. B vakcinacija u 12. godini sa tri doze			Vakcin. sa dve doze	Vakcin. sa jednom dozom
		Br. plan.	Br. vakc	%			Br. plan.	Br. Vakc.	%		
1	Despotovac	131	131	100,00	3	2	224	205	91,52	14	5
2	Jagodina	675	572	84,74	502	4	690	560	81,16	85	10
3	Paraćin	469	350	74,63	110	0	510	488	95,69	0	0
4	Rekovac	41	33	80,49	0	23	87	58	66,67	22	96
5	Svilajnac	150	150	100,00	10	5	200	200	100,00	0	0
6	Ćuprija	230	218	94,78	103	0	290	261	90,00	4	4
<b>Ukupno okrug</b>		<b>1696</b>	<b>1454</b>	85,73	<b>728</b>	<b>34</b>	<b>2001</b>	<b>1772</b>	88,56	<b>125</b>	<b>115</b>

## 6. KADROVI ZAPOSLENI U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA POMORAVSKOG OKRUGA

Na teritoriji Pomoravskog okruga u 2014. godini je postojalo 12 samostalnih zdravstvenih ustanova i to: 3 opšte bolnice, 6 domova zdravlja, 2 apotekarske ustanove i Zavod za javno zdravlje u Ćupriji. Gerontološki centar je socijalno zdravstvena ustanova, u Jagodini.

Šema zdravstvenih ustanova u Pomoravskom okrugu



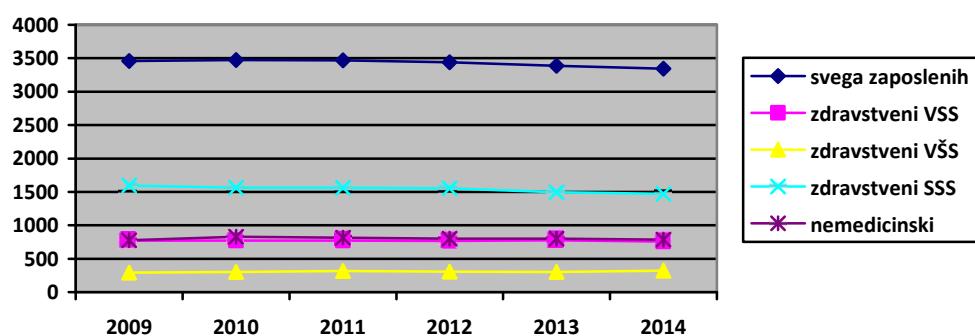
Ukupan broj zaposlenih u svim zdravstvenim ustanovama okruga je 3344 od čega je 2559 zdravstvenih radnika i saradnika ili 76,5%, a 785 nemedicinskih radnika ili 23,5%.

Broj zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom je 759 ili 22,7%, sa višom 320 ili 9,6% i sa srednjom 1470 ili 44%, što pokazuje da na jednog zdravstvenog radnika sa visokom školom dolaze 2,3 sa višom i srednjom.

Broj lekara u zdravstvenim ustanovama je 613 od čega 483 specijalista ili 78,8%.

U proteklih šest godina broj zaposlenih se nije značajno menjao kako ukupan broj tako i po stručnoj spremi.

**Grafikon br.10 Zaposleni u zdravstvenim ustanovama na Pomoravskom okrugu prema stručnoj spremi od 2009. do 2014. godine**



Tab. Br. 34 Zaposleni u zdravstvenim ustanovama na Pomoravskom okrugu prema stručnoj spremi u 2014 godini

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	Zdravstveni radnici																NEMEDICINSKI RADNICI		
			Svega		VISOKA STRUČNA SPREMA						VŠS			SSS							
			Svega	Svega	od toga				stomatolozi	farmaceuti	ostalo	SVEGA	od toga		Svega	od toga		SVEGA			
					lekari	opšte med.	na specijal. specijalist i						Med.sestre- tehničari	ostali		med.tehničari	ostali		administrativni	od toga	
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	18	19	20	21	22
	<b>UKUPNO</b>	<b>3344</b>	<b>2559</b>	<b>759</b>	<b>613</b>	<b>81</b>	<b>49</b>	<b>483</b>	<b>56</b>	<b>47</b>	<b>43</b>	<b>320</b>	<b>166</b>	<b>154</b>	<b>1470</b>	<b>1041</b>	<b>417</b>	<b>10</b>	<b>785</b>	<b>301</b>	<b>484</b>
1	OB Jagodina	602	471	118	106	2	11	93	0	5	7	66	30	36	286	208	78	1	131	33	98
2	OB Paraćin	357	291	81	77	0	5	72	0	1	3	45	21	24	165	122	43	0	66	18	48
3	OB Ćuprija	852	682	165	155	7	15	133	2	2	6	107	62	45	402	295	107	8	170	38	132
4	DZ Despotovac	204	155	47	35	7	0	28	7	1	4	11	7	4	97	62	35		49	13	36
5	DZ Jagodina	303	241	100	75	29	5	41	17	2	6	31	23	8	110	70	31		62	27	35
6	DZ Paraćin	202	165	64	52	9	2	41	10	0	2	9	8	1	92	69	23		37	17	20
7	DZ Rekovac	81	62	17	15	5	2	8	1	1	0	6	4	2	39	30	9		19	7	12
8	DZ Svilajnac	227	177	50	40	10	3	27	6	4		12	4	8	115	78	33	0	50	10	40
9	DZ Ćuprija	260	188	64	41	9	3	29	13	5	5	23	6	17	100	64	36	1	72	32	40
10	ZZJZ "Pomoravlje"	<b>75</b>	<b>60</b>	<b>25</b>	<b>14</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>11</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>10</b>	<b>7</b>	<b>0</b>	<b>7</b>	<b>28</b>	<b>28</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>15</b>	<b>11</b>	<b>4</b>
11	Apotekarska ustanova Jagodina	<b>43</b>	<b>29</b>	<b>16</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>16</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>13</b>	<b>0</b>	<b>13</b>	<b>0</b>	<b>14</b>	<b>7</b>	<b>7</b>
12	Apotekarska ustanova Paraćin	<b>26</b>	<b>17</b>	<b>9</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>9</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>8</b>	<b>0</b>	<b>9</b>	<b>0</b>	<b>9</b>	<b>9</b>	<b>0</b>
13	Gerontološki centar	<b>112</b>	<b>21</b>	<b>3</b>	<b>3</b>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>15</b>	<b>15</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>91</b>	<b>79</b>	<b>12</b>

## 6.1. Zaposleni u primarnoj zdravstvenoj zaštiti

**Tabela br. 35 Zaposleni u primarnoj zdravstvenoj zaštiti na teritoriji Pomoravskog okruga prema stručnoj spremi u 2014. godini**

r. br.	ZDRAVSTVENA USTANOVA	UKUPNO	ZDRAVSTVENI RADNICI															NEMEDICINSKI RADNICI											
			SVEGA	VISOKA STRUČNA SPREMA							VIŠA STRUČNA SPREMA			SREDNJA STRUČNA SPREMA			NIŽA STRUČNA SPREMA	SVEGA	od toga			SVEGA	od toga			SVEGA	od toga		
				specijalisti	na specijalizaciji	lekari	opšte medicine	stomatolozi	farmaceuti	ostalo	SVEGA	med. sestre - tehničari	ostali	SVEGA	med. sestre - tehničari	ostali			med. sestre - tehničari	ostali	SVEGA	med. sestre - tehničari	ostali	SVEGA					
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21								
	UKUPNO	1277	988	342	258	174	15	69	54	13	17	92	52	40	553	373	180	1	289	106	183								
1	Dom zdravlja Despotova	204	155	47	35	28		7	7	1	4	11	7	4	97	62	35		49	13	36								
2	Dom zdravlja Jagodina	303	241	100	75	41	5	29	17	2	6	31	23	8	110	70	31		62	27	35								
3	Dom zdravlja Paraćin	202	165	64	52	41	2	9	10		2	9	8	1	92	69	23		37	17	20								
4	Dom zdravlja Rekovac	81	62	17	15	8	2	5	1	1		6	4	2	39	30	9		19	7	12								
5	Dom zdravlja Svilajnac	227	177	50	40	27	3	10	6	4		12	4	8	115	78	33		50	10	40								
6	Dom zdravlja Ćuprija	260	188	64	41	29	3	9	13	5	5	23	6	17	100	64	36	1	72	32	40								

## 6.2. Zaposleni u bolnicama

Tab. br. 36 Zaposleni u bolnicama u Pomoravskom okrugu prema stručnoj spremi u 2014. godini

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	Zdravstveni radnici															NEMEDICINSKI													
			VISOKA STRUČNA SPREMA															VŠS			SSS			NIŽA STRUČNA SPREMA							
			od toga		lekari		na specijalizaciji		opštem medicinе		stomatolozi		farmaceuti		ostalo		SVEGA		Med.estre-tehničari		ostali		Svega		med.estre-tehničari		ostali		SVEGA		administrativni
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
	<b>UKUPNO</b>	<b>1811</b>	<b>1444</b>	<b>364</b>	<b>338</b>	<b>298</b>	<b>31</b>	<b>9</b>	<b>2</b>	<b>8</b>	<b>14</b>	<b>218</b>	<b>113</b>	<b>105</b>	<b>853</b>	<b>625</b>	<b>228</b>	<b>9</b>	<b>367</b>	<b>89</b>	<b>278</b>										
1	Bolnica Paraćin	<b>357</b>	<b>291</b>	<b>81</b>	<b>77</b>	<b>72</b>	<b>5</b>					<b>45</b>	<b>21</b>	<b>24</b>	<b>165</b>	<b>122</b>	<b>43</b>		<b>66</b>	<b>18</b>	<b>48</b>										
2	Bolnica Čuprija	<b>852</b>	<b>682</b>	<b>165</b>	<b>155</b>	<b>133</b>	<b>15</b>	<b>7</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>6</b>	<b>107</b>	<b>62</b>	<b>45</b>	<b>402</b>	<b>295</b>	<b>107</b>	<b>8</b>	<b>170</b>	<b>38</b>	<b>132</b>										
3	Bolnica Jagodina	<b>602</b>	<b>471</b>	<b>118</b>	<b>106</b>	<b>93</b>	<b>11</b>	<b>2</b>				<b>66</b>	<b>30</b>	<b>36</b>	<b>286</b>	<b>208</b>	<b>78</b>	<b>1</b>	<b>131</b>	<b>33</b>	<b>98</b>										

U tri bolnice Pomoravskog okruga ima 1811 zaposlenih od kojih su 1444 zdravstveni radnici ili 80%, lekara je 338 od čega 298 specijalista ili 88%, a medicinskih radnika sa srednjom i višom stručnom spremom 1071 a to je 3,2 po lekaru.

## 7. Korišćenje i rad ustanova primarne zdravstvene zaštite

Primarnu zdravstvenu zaštitu stanovništvu Pomoravskog okruga pružaju šest domova zdravlja u Ćupriji, Jagodini, Paraćinu, Svilajncu, Despotovacu i Rekovcu.

Ukupan broj zaposlenih u ovim ustanovama u 2014. godini bio je 1277 od čega je 258 lekara (174 specijalista ili 67,44%), 92 tehničara sa višom i 553 sa srednjom stručnom spremom.(tab. br. 35). Nemedicinskih radnika je ukupno 289 ili 22,6% od ukupnog broja zaposlenih što je nešto iznad propisanih normativa prema Pravilniku (do 15%).

Broj korisnika primarne zdravstvene zaštite na teritoriji Pomoravskog okruga prema podacima Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje za 2014. godinu je 198820 ( sa raseljenim licima) što je 728 korisnika po jednom lekaru. Broj medicinskih tehničara po lekaru je 2,5.

Detaljnije će korišćenje i rad ustanova primarne zdravstvene zaštite biti prikazano kroz pojedine službe primarne zdravstvene zaštite i to službe opšte medicine, službe za zdravstvenu zaštitu žena, službe za zdravstvenu zaštitu dece i školske dece, službe medicine rada , stomatološke službe, laboratorijske dijagnostike i hitne pomoći.

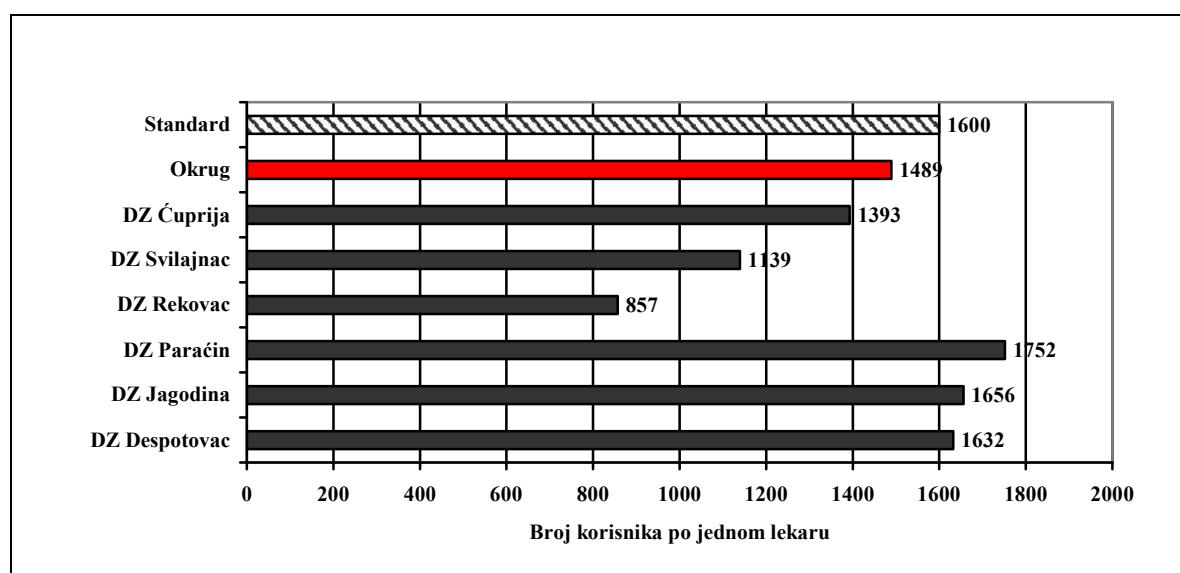
### 7.1.Opšta medicina

U službama zdravstvene zaštite odraslog stanovništva u šest domova zdravlja Pomoravskog okruga radilo je u 2014. god ukupno 111 lekara, od čega 70 ili 63,1% specijalista opšte medicine i 186 tehničara što je 1,7 tehničara po lekaru što je iznad predviđenog normativa (1:1). U skladu sa standardom Pravilnika o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti (» Sl. Glasnik« br.22/13), domovi zdravlja u Despotovcu, Jagodini i Paraćinu imaju manje lekara od broja predviđenog standardom, ukupno 11.Dok domovi zdravlja u Rekovcu ,Svilajncu i Ćupriji imaju višak lekara ,ukupno 8. Medicinskih tehničara ima u znatno većem broju od standarda čak 27. Služba opšte medicine Doma zdravlja u Paraćinu ima najveći broj korisnika po jednom lekaru 1752, a najmanji broj korisnika po lekaru je u Domu zdravlja Rekovac 857, što je znatno ispod standarda. Prosečan broj korisnika po lekaru u službama opšte medicine na teritoriji celog okruga je 1489 (tabela 37.), što je nešto ispod standarda koji propisuje Pravilnik o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti (**1600 odraslih stanovnika-korisnika po 1 lekaru** ).

**Tabela br. 37. Kadar i korisnici u službama zdravstvene zaštite odraslog stanovništva**

Zdravstvene ustanove	Lekari						Medicinski tehničari				Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika (19 godina i više)	Broj korisnika po jednom lekaru
	Normativ	Ukupno	Opšte medicine	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom	Sa srednjom			
					Br.	%							
DZ Despotovac	13	11	5	0	6	54,5	19	29	2	27	2,6	17956	1632
DZ Jagodina	39	34	15	1	18	52,9	52	45	2	43	1,3	56307	1656
DZ Paraćin	27	23	4	0	19	82,6	39	36	1	35	1,6	40285	1752
DZ Rekovac	7	10	6	2	2	20,0	9	15	0	15	1,5	8574	857
DZ Svilajnac	12	15	5	0	10	66,7	17	26	0	26	1,7	17091	1139
DZ Ćuprija	16	18	3		15	83,3	23	35	0	35	1,9	25074	1393
<b>OKRUG</b>	<b>114</b>	<b>111</b>	<b>38</b>	<b>3</b>	<b>70</b>	<b>63,1</b>	<b>159</b>	<b>186</b>	<b>5</b>	<b>181</b>	<b>1,7</b>	<b>165287</b>	<b>1489</b>

### Grafikon br.11 Obezbedenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard

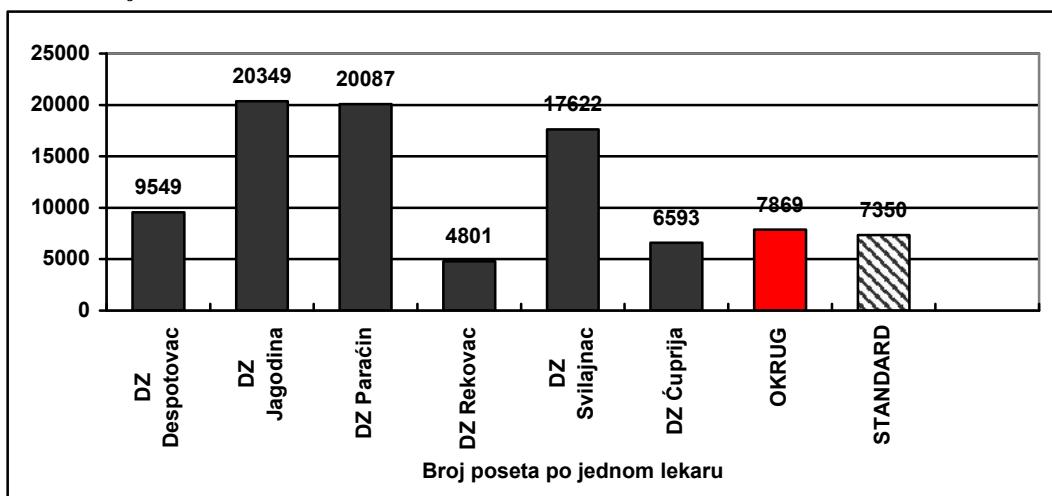


Ukupan broj poseta lekarima u službama zdravstvene zaštite odraslog stanovništva okruga u 2014. godini je bio 83978 što je 7869 poseta po jednom lekaru ( **standard 7350 poseta** ) i 5,3 poseta po jednom korisniku. Najveći broj poseta po lekaru 20349 je u Domu zdravlja Jagodina, a najmanje u DZ Rekovac 4801 po lekaru. Zdravstvenu zaštitu najviše koriste korisnici DZ Despotovac 7,4 poseta lekaru po jednom korisniku, a najmanje korisnici doma zdravlja Rekovac 4,6 poseta po korisniku u 2014. godini (tabela 38). Broj poseta radi preventivnih pregleda je 20468 što je svega 2,4% od ukupnog broja poseta lekaru na nivou okruga ( u 2013. je bilo 3,5%).

**Tabela br. 38 Posete – korišćenje službe za zdravstvenu zaštitu odraslog stanovništva.**

Zdravstvene ustanove	Posete									
	U ordinaciji kod lekara			Kućne						
	Ukupno	Od toga preve	Ostalih med. radnika	Lekara	Ostalih med. radnika	Radi preventivnih pregleda	Svega poseta lekara	Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku	
DZ Despotovac	97235	30003	45428	4246	4263	3563	105044	11	9549	7.4
DZ Jagodina	275322	84571	151076	2927	7921	6095	284344	34	20349	6.0
DZ Paraćin	212868	59723	96618	1640	2035	5073	219581	23	20087	6.6
DZ Rekovac	47287	12706	26586	227	11784	493	48007	10	4801	4.6
DZ Svilajnac	91512	42142	90321	1655	14248	4648	97815	15	17622	7.0
DZ Cuprija	115563	30466	28815	2516	3857	596	118675	18	6593	4.7
<b>OKRUG</b>	<b>839787</b>	<b>259611</b>	<b>438844</b>	<b>13211</b>	<b>44108</b>	<b>20468</b>	<b>873466</b>	<b>111</b>	<b>7869</b>	<b>5.3</b>

Grafikon br. 12 Broj poseta po lekaru u 2014. godini u za zdravstvenu zaštitu odraslog stanovništva u odnosu na standard-mere izvršenja



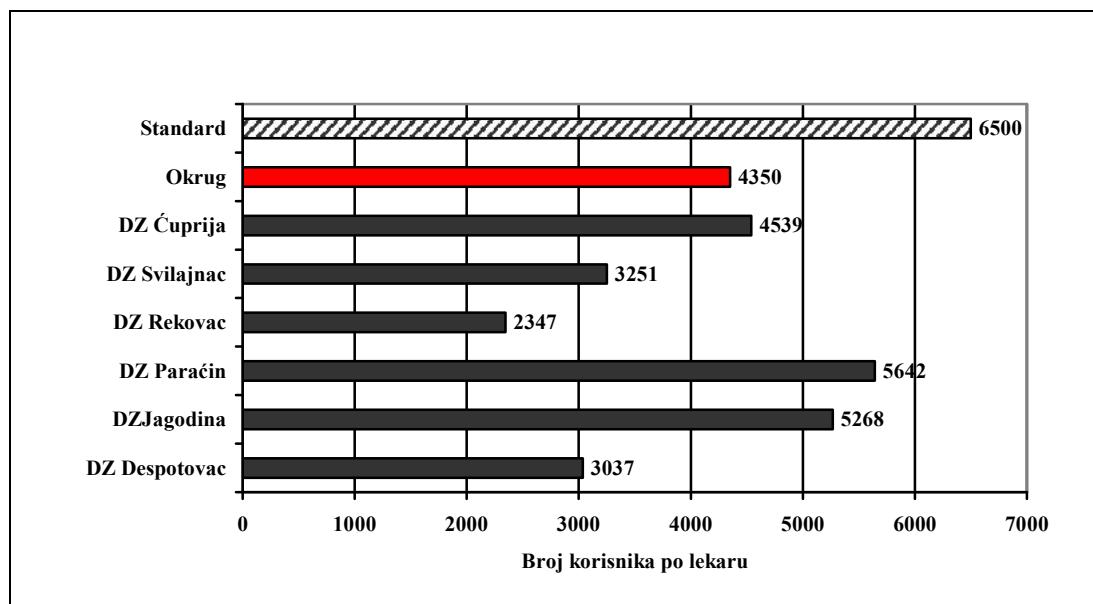
### - Služba za zdravstvenu zaštitu žena -

U službama za zdravstvenu zaštitu žena tokom 2014. godine radio je 21 lekar i 29 tehničar ili 0,7 po lekaru. Broj korisnika po 1 lekaru je 4350 pa se može reći da je obezbeđenost lekarima izuzetno dobra u svim opštinama (**standard 6500 žena po lekaru**). Najveći broj korisnika po lekaru je u domovima zdravlja Paraćin 5642 i Jagodina 5268. Posmatrajući broj lekara svuda su u višku sem u domu zdravlja Paraćin .Na nivou Okruga ukupno je 5 lekara u višku u odnosu na normativ. Tehničara u odnosu na normativ prema Pravilniku, u višku je u svim domovima zdravlja sem u domu zdravlja Jagodina gde su u skladu sa normativom. Na nivou Okruga medicinskih tehničara je za 9 više od propisanih normativa.

Tab.39 -Kadar i korisnici u Službi zdravstvene zaštite žene

Zdravstvene ustanove	lekar						Medicinski tehničari				Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika (žene 15 godina i više)	Broj korisnika po jednom lekaru		
	Normativ	Ukupno		Opšte medicine	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno						
		Br.	%			Br.	%		Ukupno	Sa višom	Sa srednjom				
DZ Despotovac	2	3				3	100,0	2	3	3	1,0	9111	3037		
DZ Jagodina	5	6			1	5	83,3	7	7	3	1,2	31609	5268		
DZ Paraćin	4	4				4	100,0	5	6	1	1,5	22567	5642		
DZ Rekovac	1	2				2	100,0	1	2	2	1,0	4693	2347		
DZ Svilajnac	2	3				3	100,0	2	4	4	1,3	9754	3251		
DZ Ćuprija	2	3			1	2	66,7	3	7	4	2,3	13616	4539		
OKRUG	16	21	0	2	19	90,5	20	29	8	21	1,4	91350	4350		

Grafikon br.13 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu žena

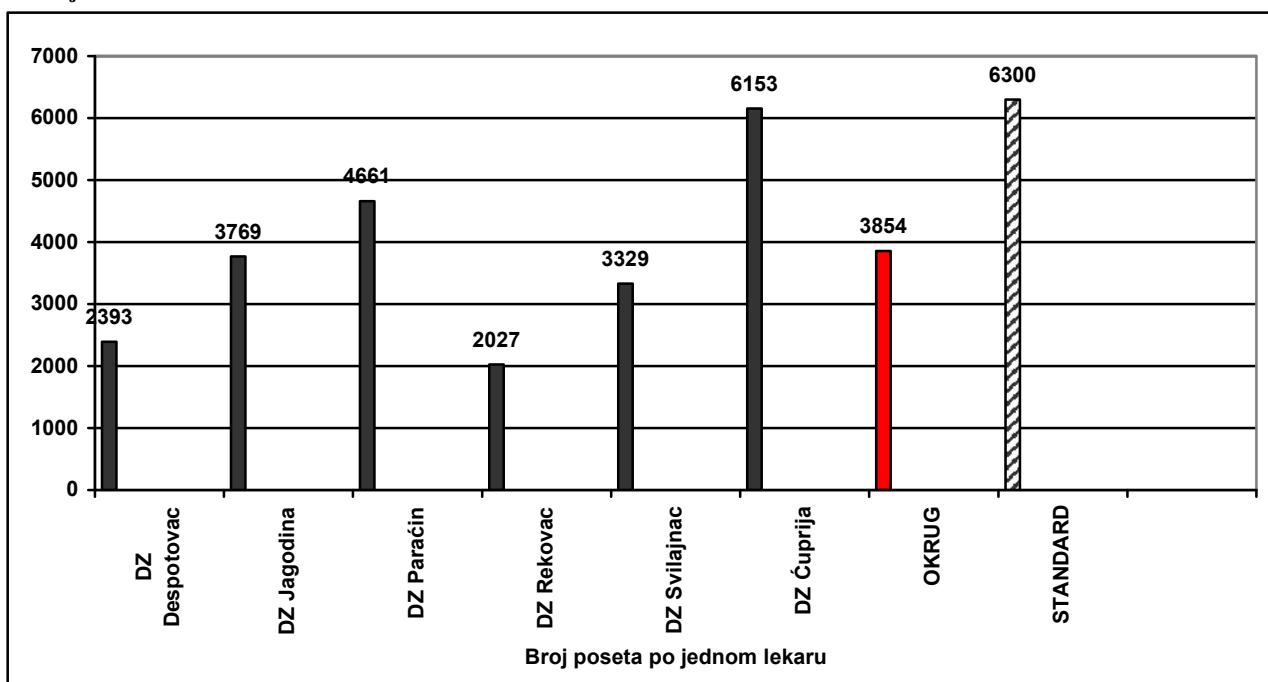


Broj poseta po lekaru u 2014. godini se kreće od 2027 u Rekovcu do 6153 u Ćupriji, prosek na nivou okruga je 3854 poseta što je znatno ispod standarda (standard 6300 poseta). Broj poseta po jednom korisniku se u 2014. godini kretao od 0,7 u Ćupriji, do 1,4 u Jagodini (tab. 40), što pokazuje da žene nedovoljno koriste ovu vrstu zdravstvene zaštite u domovima zdravlja, trudnica je sve manje iz godine u godinu, a sve više se koristi privatna lekarska praksa. Broj sistematskih pregleda iznosi 9202 za ceo okrug ,a broj korisnika je 91350 iz čega proističe da je 10,1% korisnica obavilo sistematski pregled što je 2,47% manje nego prethodne godine.

Tabela br. 40 Posete – korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu žena

Zdravstvene ustanove	Posete								Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku		
	Ukupno poseta kod lekara	Posete u savetovalištu	Radi sistem.preg.	Radi kontrolnih pregleda	U ordinaciji kod lekara							
					Ukupno	Od toga prve	Ostalih med. radnika					
DZ Despotovac	7179	1306	1428	875	3570	1534	219	3	2393	1,3		
DZ Jagodina	22614	7103	2168	218	13125	8121	6973	6	3769	1,4		
DZ Paraćin	18645	4090	3250		11305	7673	12459	4	4661	1,2		
DZ Rekovac	4053	516	297	43	3197	846	218	2	2027	1,2		
DZ Svilajnac	9988	1395	979	1573	6041	1816	4680	3	3329	1,0		
DZ Ćuprija	18460	3281	1080	5664	8435	2181	958	3	6153	0,7		
OKRUG:	80939	17691	9202	8373	45673	22171	25507	21	3854	1,1		

Grafikon br. 14 Broj poseta po lekaru u 2014. godini u Službi za zdravstvenu zaštitu žena u odnosu na standard-mere izvršenja



#### - Služba za zdravstvenu zaštitu dece –

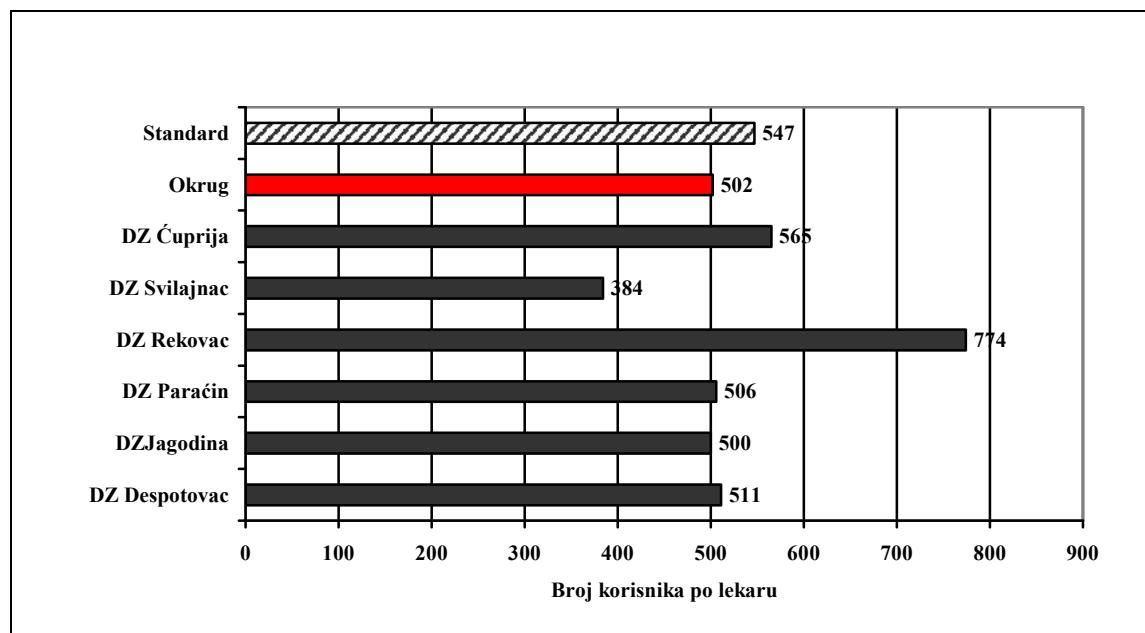
U službama za zdravstvenu zaštitu dece u 2014. godini radilo je 23,5 lekara od čega je 83% specijalista pedijatrije i 38 tehničara ili 1,6 tehničara po lekaru. U domu zdravlja Rekovac postoji 1 lekar specijalista pedijatrije koji radi i u zdravstvenoj zaštiti predškolske i školske dece pa se zato prikazuje po pola u obe službe. Ukupan broj lekara je veći za 3,5 u odnosu na normativ za okrug, a medicinskih sestara 9.

Broj korisnika po 1 lekaru je 502 na teritoriji okruga, a gledajući po opštinama broj korisnika po lekaru se kreće od 384 u Svilajncu do 774 u Rekovcu. (tab. 41), što pokazuje dobru obezbeđenost lekarima. (Prema Pravilniku o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti, 850 dece - korisnika po 1 lekaru).

Tabela br.41 Kadar i korisnici u Službi zdravstvene zaštite dece

Zdravstvene ustanove	Lekari					Medicinski tehničari					Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika (deca 0-6 god.)	Broj korisnika po jednom lekaru			
	Normativ	Ukupno	Opštne medicine	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom	Sa srednjom						
					Br.	%										
DZ Despotovac	2	2			2	100,0	2	4	1	3	2,0	1021	511			
DZ Jagodina	9	9	1	2	6	66,7	13	14	2	12	1,6	4497	500			
DZ Paraćin	4	6		1	5	83,3	7	7		7	1,2	3036	506			
DZ Rekovac	1	0,5			0,5	100,0	1	2		2	4,0	387	774			
DZ Svilajnac	2	3			3	100,0	2	6	1	5	2,0	1153	384			
DZ Ćuprija	2	3			3	100,0	4	5	1	4	1,7	1695	565			
OKRUG	20	23,5	1	3	19,5	83,0	29	38	5	33	1,6	11789	502			

Grafikon br.15 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu dece

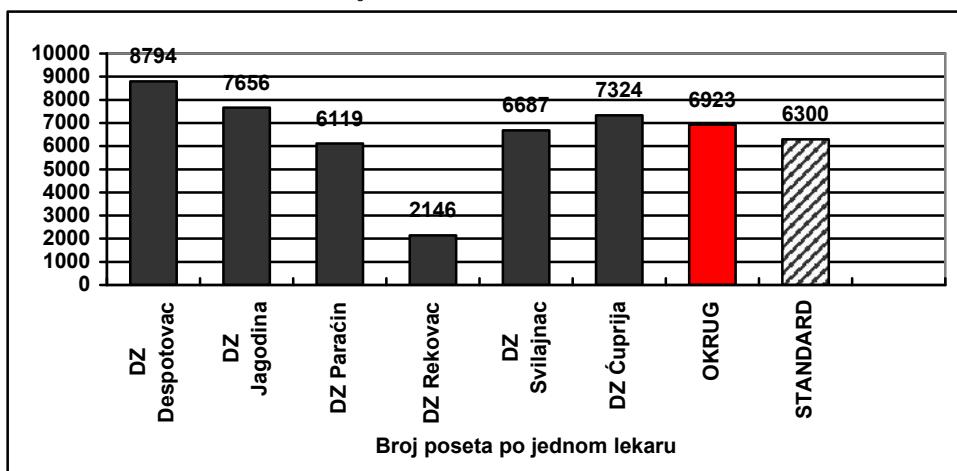


Najveći broj poseta u službi za zdravstvenu zaštitu dece po jednom lekaru u toku 2014. godine je bilo u Despotovcu 8794, a najmanji broj poseta po lekaru 2146 u Rekovcu (tab. 41). Prosečan broj poseta po lekaru na teritoriji okruga je 6923 (standard 6300 poseta), dok je svako dete u proseku u toku godine 12,3 puta posetilo lekara. Od ukupnog broja poseta lekaru, 78,3% je bilo kurativnih poseta, a 21,7% preventivnih.

Tabela 42. Posete – korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu dece

Zdravstvene ustanove	Posete										Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku		
	Ukupno svih poseta lekaru	Posete radi sistematič. preg.	Radi kontrolnih pregleda	u savetovalištu			U ordinaciji kod lekara							
				Odlječadi	Ostale dece	Ukupno	Od toga prve	ostalih med. radnika						
DZ Despotovac	17588	1160	1036	342	551	14499	8808	1310	8794	17,2				
DZ Jagodina	53591	6254	964	3546	2083	40744	24715	14695	7656	11,9				
DZ Paraćin	36711	3984	71	3027	666	28963	17402	11853	6119	12,1				
DZ Rekovac	2146	335	138	40		1633	987	968	2146	5,5				
DZ Svilajnac	13373	1660	85	701	660	10267	5895	4880	6687	11,6				
DZ Ćuprija	21972	2151	1063	119	945	17694	11179	8702	7324	13,0				
OKRUG	145381	15544	3357	7775	4905	113800	68986	42408	6923	12,3				

Grafikon br. 16 Broj poseta po lekaru u 2014. godini u Službi za zdravstvenu zaštitu dece u odnosu na standard-mere izvršenja



### - Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine -

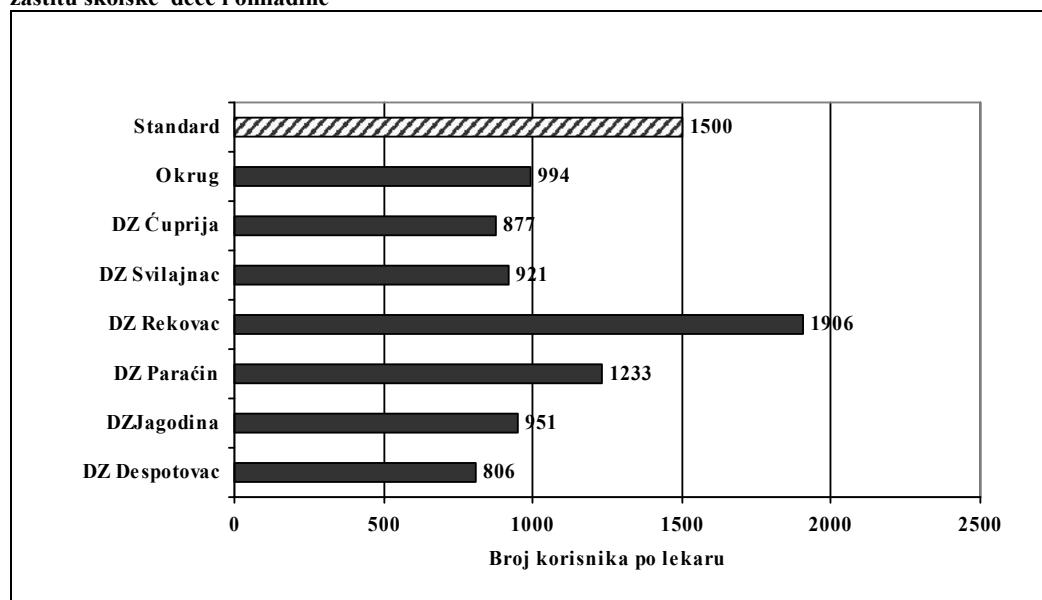
U službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na teritoriji Pomoravskog okruga u 2014. godini radilo je 24,5 lekara od čega 16,5 specijalista pedijatrije ili 67,3%. Prema važećem normativu Pravilnika o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti na teritoriji okruga jednog lekara više od normativa ima DZ Jagodina ,DZ Čuprija, DZ Despotovac i DZ Svilajnac . Broj korisnika po lekaru kreće se od 806 u Despotovcu do 1906 u Rekovcu, dok je prosek okruga 994 korisnika po lekaru što je nešto ispod standarda od 1500 korisnika prema Pravilniku o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti, tako da je obezbeđenost lekarima dobra.

Broj medicinskih tehničara u ovim službama je 29, što je više od normativa, prosečno 1.2 po lekaru.

Tabela br 43 -Kadar u i korisnici u Službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

Zdravstvene ustanove	Lekari						Medicinski tehničari						Broj tehničara po jednom lekaru	Broj korisnika (7-18 godina)	Broj korisnika po jednom lekaru			
	Normativ	Ukupno		Opštete medicine	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno		Sa višom	Sa srednjom						
		Br.	%			Br.	%		Br.	%								
DZ Despotovac	2	3				3	100,0	2	3			3	1,0	2419	806			
DZ Jagodina	10	9	4	1	4	44,4		11	8	4	4	0,9	8558	951				
DZ Paraćin	6	5	1	1	3	60,0		6	6		6	1,2	6166	1233				
DZ Rekovac	1	0,5			0,5	100,0		1	1			2,0	953	1906				
DZ Svilajnac	2	3	1		2	66,7		2	5		5	1,7	2763	921				
DZ Čuprija	3	4			4	100,0		3	6	2	4	1,5	3506	877				
OKRUG	24	24,5	6	2	16,5	67,3		25	29	6	22	1,2	24365	994				

Grafikon br.17 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

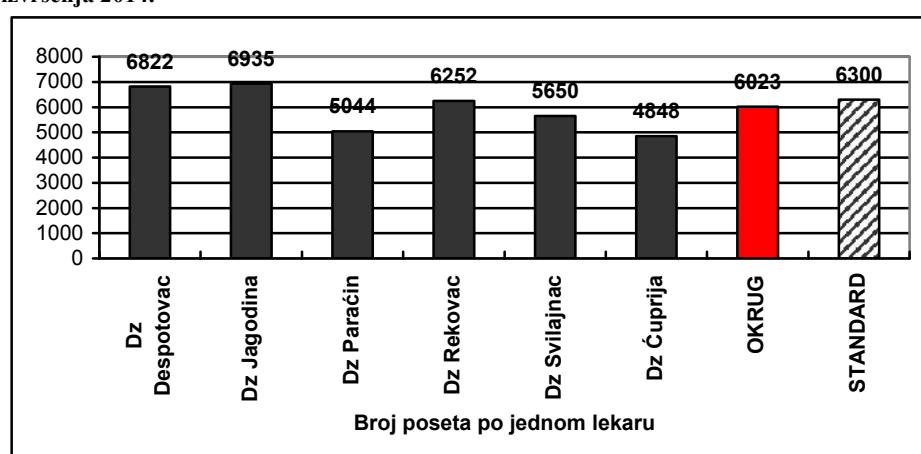


Ukupan broj svih poseta lekaru na teritoriji okruga bilo je 147565 od čega 7% radi preventivnih pregleda. Broj poseta po lekaru se kretao od 4848 u Parai'nu do 6935 u Jagodini.( standard godišnjeg broja poseta po lekaru je 6300). Prosek za okrug je 6023 poseta po lekaru, što je ispod standarda. Svaki korisnik je u proseku posetio lekara 6,1 puta (od 3,3 u Rekovcu, do 8,5 u Despotovcu).(Tab. 44)

Tabela br 44 -Posete – korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

Zdravstvene ustanove	Posete						Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku		
	Ukupno svih poseta lekaru	Posete radi sistematskih pregleda	Radi kontrolnih pregleda	U ordinaciji kod		Ostalih med. radnika				
				Ukupno	Od toga prve					
DZ Despotovac	18982	942	301	17739	10745	1989	6327	7.8		
DZ Jagodina	59465	3889	5981	49595	23742	14138	5947	6.9		
DZ Paraćin	24109	2544	281	21284	13303	10851	4822	3.9		
DZ Rekovac	3416	327	609	2480	1422	1865	6832	3.6		
DZ Svilajnac	18326	1257	1504	15565	9907	6243	6109	6.6		
DZ Ćuprija	20267	1295	1499	17473	9053	7643	5067	5.8		
OKRUG	144565	10254	10175	124136	68172	42729	5669	5.9		

Grafikon br. 18 Broj poseta po lekaru u Službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine u odnosu na standard- mere izvršenja 2014.



### -Služba za zaštitu zdravlja usta i zuba predškolske i školske dece –

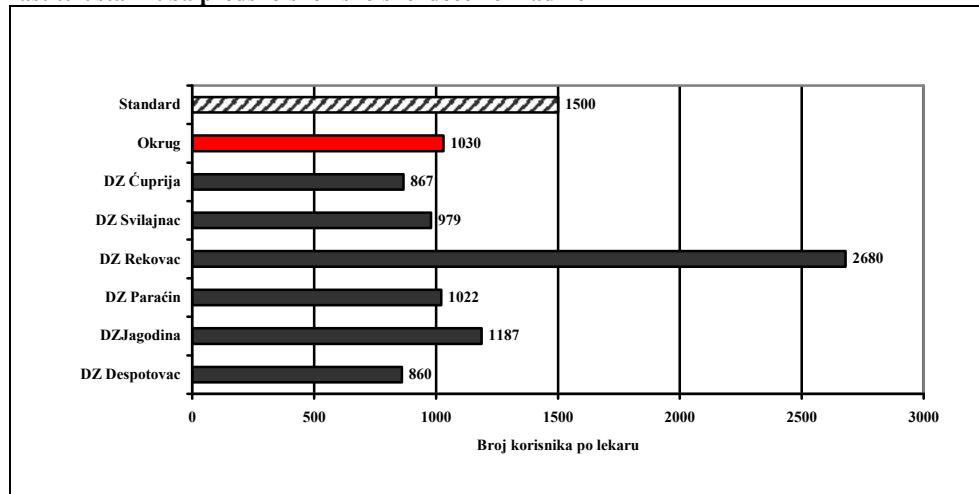
Stomatološku zdravstvenu zaštitu najmlađima pružalo je 35 zubnih lekara od čega je 21 specijalista ili 60%. Broj korisnika po jednom lekaru na nivou okruga je 1048. Najveća obezbeđenost zubnim lekarima je u Domu zdravlja Despotovac sa 860 korisnika po lekaru,a najmanja u DZ Rekovac 2680 korisnika po lekaru (standard 1500 dece do 18 godina po lekaru).

Obezbeđenost tehničarima je iznad normativa, gledano u celini nivo okruga.

**Tabela br 45-Kadar i korisnici u Službi za zaštitu zdravlja usta i zuba predškolske i školske dece**

Zdravstvene ustanove	Zubni lekari					Zubni tehničari					Broj korisnika po jednom lekaru	
	Normativ	Ukupno	Opšti	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Zubni tehničari	Zubni asistenti		
					Br.	%						
DZ Despotovac	3	4	0	1	3	75,0	4	4	0	4	1,0	
DZ Jagodina	11	11	3	0	8	72,7	17	17	3	14	1,5	
DZ Paraćin	8	9	5	0	4	44,4	12	13	2	11	1,4	
DZ Rekovac	0,5	0,5	0,5	0	0	0,0	1	0	0	0	0,0	
DZ Svilajnac	4	4	2	0	2	50,0	7	6	2	4	1,5	
DZ Ćuprija	5	6	1	1	4	66,7	8	7	1	6	1,2	
<b>OKRUG</b>	<b>31,5</b>	<b>35</b>	<b>12</b>	<b>2</b>	<b>21</b>	<b>60,9</b>	<b>49</b>	<b>47</b>	<b>8</b>	<b>39</b>	<b>1,4</b>	
											<b>36154</b>	
											<b>1048</b>	

**Grafikon br.19 Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu usta i zuba predškolske i školske dece i omladine**

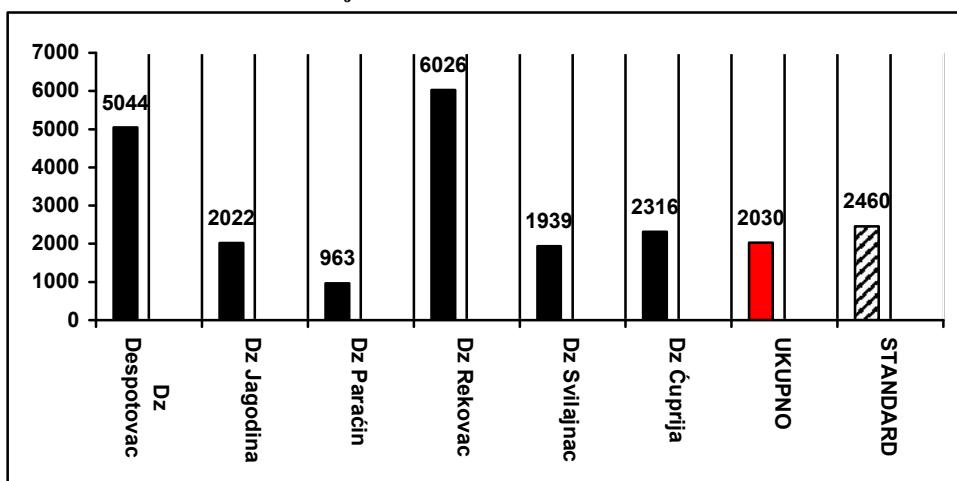


Ukupan broj poseta kod lekara je 63934 ili 2030 po lekaru, manje od standarda od 2460 poseta. Najmanji broj poseta po lekaru ima Paraćin 963 a najviše Rekovac 6026. Prosečan broj poseta po korisniku se kreće od 0,9 u Paraćinu do 3,1 u Ćupriji. Prosek na nivou Okruga je 1,8 poseta po jednom korisniku.

Tabela br 46-Posete,izvršeni radovi i korišćenje Službe za stomatološku zdravstvenu zaštitu dece i školske dece i omladine

Opština	Posete				Izvršeni radovi				IZVRŠENI RADOVI							
	UKUPNO POSETA	1	Od toga prve	3	Plombirani zubi		Hirurške intervencije		Orthodoncija				Lečenje mekih tkiva usne šupljine	Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po korisniku	
					Bez lečenja	Sa lečenjem	Izvadeni zubi	Ostale intervencije	Prvi pregledi	Orthod. terapeutiske intervencije	Pokretni aparati	Fiksni aparati				
Despotovac	10088	2189	3525	853	230	653	9	201	443	124	0	11	5044	2.9		
Jagodina	18197	9713	2102	2114	214	2936	3	675	3451	593	20	1242	2022	1.4		
Paracin	8670	7275	1395	3155	2590	3264	0	916	1444	352	0	180	963	0.9		
Rekovac	3013	625	0	387	106	227	0	0	0	0	0	497	6026	2.2		
Svilajnac	7757	3337	929	644	735	785	0	144	1771	223	0	4448	1939	2.0		
Ćuprija	16209	1676	6541	1856	28	1347	0	495	3101	198	19	1157	2316	3.1		
OKRUG	63934	24815	14492	9009	3903	9212	12	2431	10210	1490	39	7535	2030	1.8		

Grafikon br. 20- Broj poseta po lekaru u Službi za stomatološku zdravstvenu zaštitu predškolske i školske dece i omladine u odnosu na standard- mere izvršenja



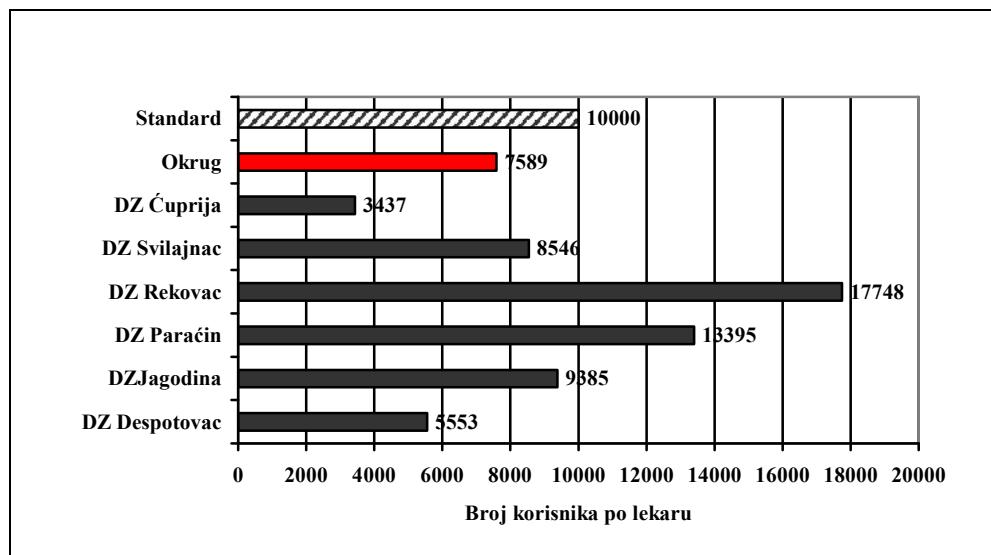
### - Služba za zdravstvenu zaštitu usta i zuba odraslog stanovništva –

Odraslomu stanovništvu stomatološku zdravstvenu zaštitu pružalo je 21,5 zubna lekar od kojih je 13 specijalista ili 55,8%. Broj tehničara po lekaru je 1,2 a broj korisnika po lekaru 7589 za okrug što je odlična obezbeđenost lekarskim kadrom ( standard 1 lekar na 10000 odraslih za opštu stomatologiju). Najveća obezbeđenost je u Ćupriji sa 3434 korisnika po lekaru a najmanja u Rekovcu sa 17748 korisnika po lekaru. U broj lekara su uračunati i specijalisti svih grana stomatologije za koje standard nije isti kao za opštu stomatologiju. Ako uporedimo stanje kadrova sa normativom, vidimo da postoji višak kadra u domovima zdravlja Despotovac, Paraćin, Ćuprija i Svilajnac.

Tabela br 47 -Kadar i korisnici u Službi za zaštitu zdravlja usta i zuba za odrasle

Zdravstvene ustanove	Zubni lekari					Zubni tehničari					Broj korisnika po jednom lekaru	
	Normativ	Ukupno	Opšti	Na specijalizaciji	Specijalisti		Normativ	Ukupno	Zubni tehničari	Zubni asistenti		
					Br.	%						
DZ Despotovac	1	3	1		2	66,7	1	4	2	2	1,3	
DZ Jagodina	6	6	1		5	83,3	9	9	3	6	1,5	
DZ Paraćin	2	3	3			0,0	2	3	1	2	1,0	
DZ Rekovac	1	0,5	0,5			0,0	1	1	1		2,0	
DZ Svilajnac	1	2	1		1	50,0	1	1		1	0,5	
DZ Cuprija	1	7	3		4	57,1	1	7		7	1,0	
<b>OKRUG</b>	<b>12</b>	<b>21,5</b>	<b>9,5</b>	<b>0</b>	<b>12</b>	<b>55,8</b>	<b>15</b>	<b>25</b>	<b>7</b>	<b>18</b>	<b>1,2</b>	
											<b>163154</b>	
											<b>7589</b>	

Grafikon br.21- Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama za zdravstvenu zaštitu usta i zuba odraslih

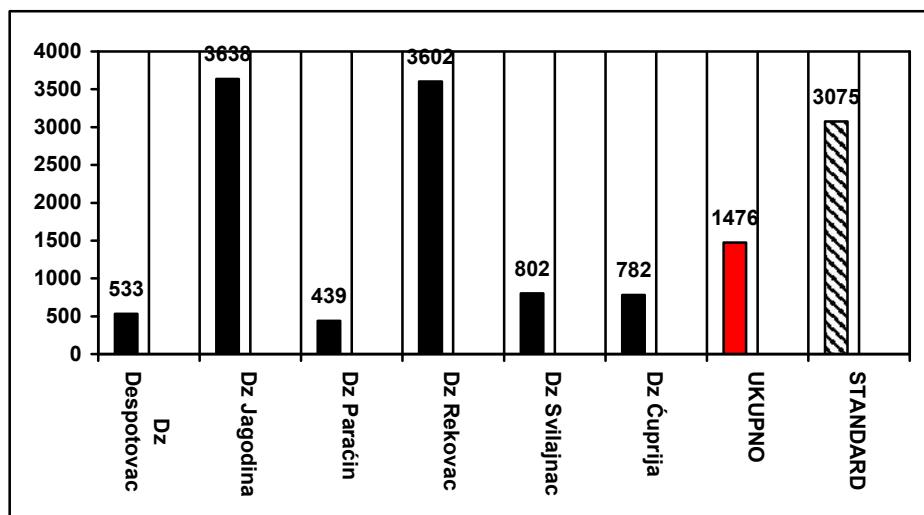


Broj poseta po lekaru najveći je u Jagodini 3638, a najmanji u Paraćinu 439. Prosek okruga je 1476 poseta po lekaru u 2014. godini što je znatno ispod standarda mera izvršenja ( standard 3075 poseta godišnje). Prosečan broj poseta stomatologu po jednom korisniku je 0,2 što je vrlo slabo korišćenje ove službe i to je karakteristično za sve zdravstvene ustanove okruga. Ovako slabo korišćenje stomatološke službe domova zdravlja je posledica postojanja velikog broja privatnih stomatoloških ordinacija, čije usluge pacijenti sve više koriste.

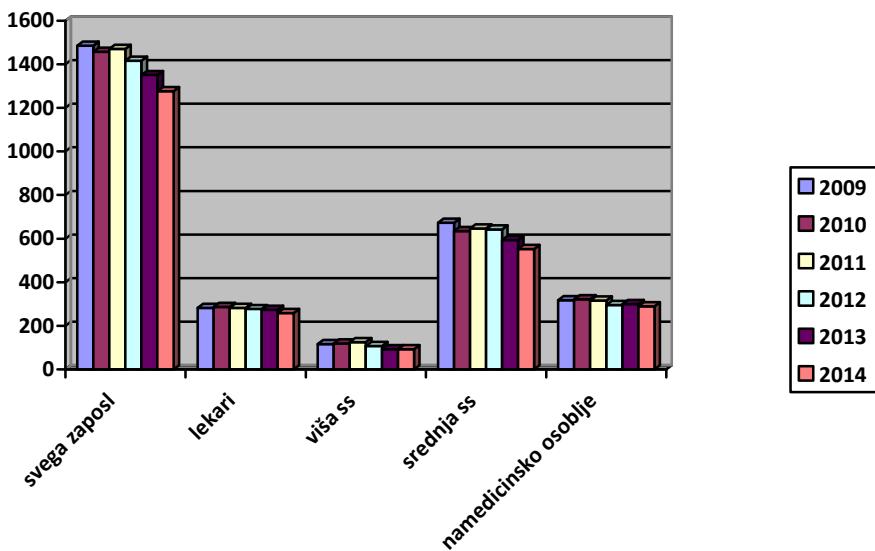
Tabela br.48 -Posete,izvršeni radovi i korišćenje Službe za zdravstvenu zaštitu usta i zuba odraslog stanovništva

Opština	posete			izvršeni radovi				IZVRŠENI RADOVI										Broj poseta po jednom lekaru	Broj poseta po jednom korisniku
	UKUPNO POSETA	Od toga prve	Serijске	plombirani zubi		hirurške intervencije		pokretne proteze		fiksne proteze		protetski radovi		ortodoncija					
				Bez lečenja	Sa lečenjem	Izvadeni zubi	Ostale intervencije	Totalne	Parcijalne	Krunice	Članovi fiksnih proteza	Prvi pregledi	Ortod. terapeutske intervencije	Pokretni aparati	Fiksni aparati	Lečenje mekih tkiva usne šupljine			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
DESPOTOVAC	2665	1658		366	117	896	70	63	49							69	533	0,2	
JAGODINA	21826	9921	559	1819	268	7089	1609	460	287			1	1			12	3638	0,4	
PARAĆIN	1316	652	649	465	275	523										93	439	0,0	
REKOVAC	1801	395		540	92	444		12	6							76	3602	0,2	
SVILAJNAC	1604	129	35	198	482	932		95	39	122	100	3			1	88	802	0,1	
ĆUPRIJA	5475	1047	2945	628	145	1011	15	52	49							832	782	0,2	
OKRUG	34687	13802	4188	4016	1379	10895	1694	682	430	122	100	4	1	0	1	1170	1476	0,2	

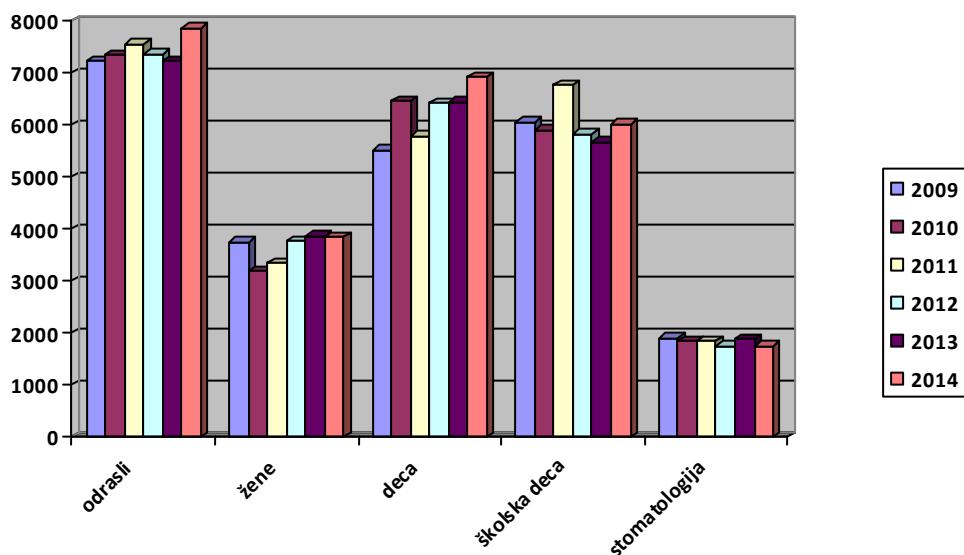
Grafikon br. 22 Broj poseta po lekaru u Službi za zaštitu zdravlja usta i zuba za odrasle u odnosu na standard- mere izvršenja



U proteklih šest godina broj zaposlenih u službama primarne zdravstvene zaštite se kontuirano smanjivao odnosno za šest godina je ukupan broj zaposlenih smanjen za 14 %. Najveće smanjenje je u delu medicinskog osoblja sa srednjom stručnom spremom 18% , a najmanje kod lekara gde je broj zaposlenih smanjen za 8,5% u proteklih šest godina.



Grafikon br. 23- Kretanje broja zaposlenih u PZZ u periodu od 2009. do 2014. godine



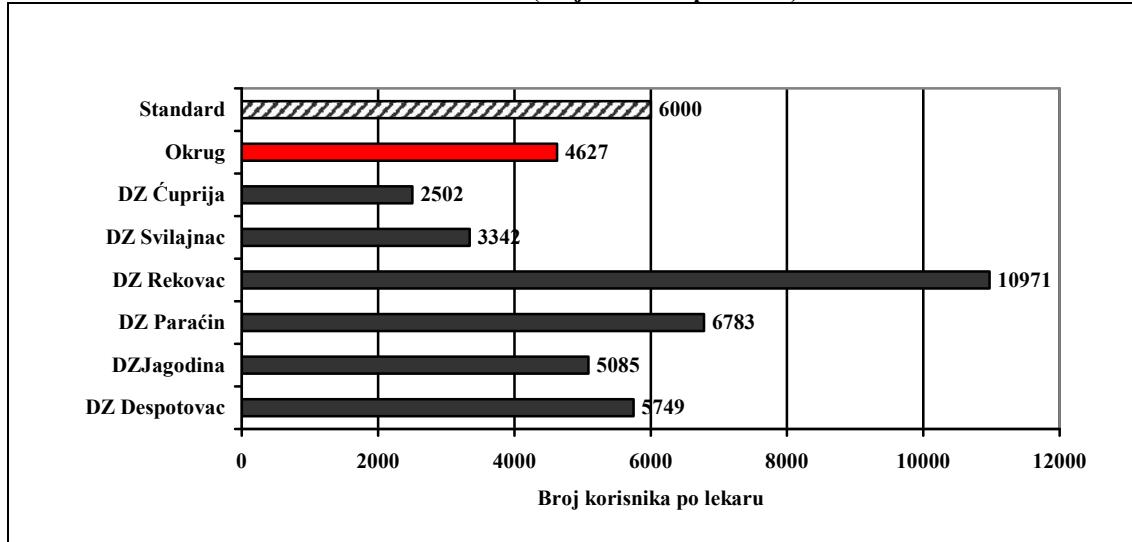
Grafikon br. 24.Broj poseta po lekaru u sluzbama PZZ u periodu od 2009. do 2013. godine

### - Hitna medicinska pomoć -

U službama hitne pomoći na teritoriji okruga radi ukupno 46 lekara i 83 medicinskih tehničara, što je prema standardu pravilnika višak 7 lekara i 23 medicinskih tehničara (standard - na 6000 korisnika 1 lekar i 1 tehničar a na dva tima još jedan tehničar). Malo je specijalista u ovoj oblasti medicine, svega 47,83%, a 13,6% ih je na specijalizaciji . Nedovoljan broj lekara prema broju korisnika ima Paraćin i Jagodina , a 7 iznad normativna ima Ćuprija. Prosečan broj korisnika po lekaru za okrug je 4627, od 2502 u Ćupriji do 6783 u Paraćinu. Dom zdravlja Rekovac ima jednog specijalistu urgentne medicine, ali zbog prirode posla u ovom domu zdravlja u službi Hitne medicinske pomoći rade lekari iz Službe za zdravstvenu zaštitu odraslih koji nisu prikazani kao kadar hitne pomoći. Iz tog razloga je broj korisnika po lekaru u domu zdravlja Rekovac je 10971, što nije realno stanje.

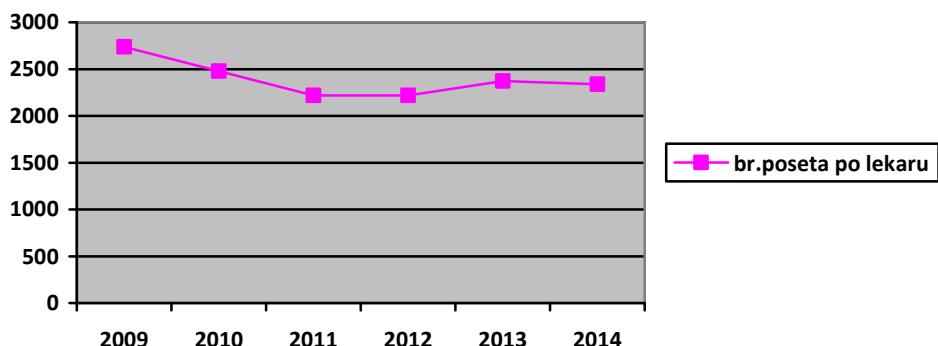
**Tabela br. 49 -Kadar u službi hitne pomoći**

Opština	Lekari					Medicinski tehničari				Broj korisnika	Broj korisnika po lekaru
	Normativ	Ukupno	opšte medicine	na specijalizaciji	specijalisti	Normativ	Ukupno	Sa višom spremom	Sa srednjom spremom		
					br.	%					
DESPOTOVAC	4	4	1	0	3	75,00	6	10	1	9	22995
JAGODINA	15	14	9	1	4	28,57	23	22	7	15	71195
PARAĆIN	9	8	2	1	5	62,50	14	15	2	14	54267
REKOVAC	2	1			1	100,00	3	10	3	7	10971
SVILAJNAC	4	7	3		4	57,14	6	13		13	23391
ĆUPRIJA	5	12	6	1	5	41,67	8	14	2	12	30020
OKRUG	39	46	21	3	22	47,83	60	83	15	70	212839
											4627

**Grafikon br.25 – Obezbeđenost lekarskim kadrom (broj korisnika po lekaru) u odnosu na standard u službama hitne pomoći****Tabela br. 50 -Posete u službi hitne pomoći**

Opština	P O S E T E						Ukupno poseta lekara	Broj poseta po lekaru	Broj poseta po korisniku			
	u ordinaciji kod lekara			kućne								
	ukupno	od toga prve	ostalih medicinskih radnika	lekara	ostalih medicinskih radnika							
	5	6	7	8	9							
UKUPNO	92727	92646	98890	14867	16007		107594	2339	0,5			
DESPOTOVAC	9046	9046	9046	1294	1294		10340	2585	0,4			
JAGODINA	31240	31159	21043	4855	2982		36095	2578	0,5			
PARACIN	31017	31017	33462	2407	2407		33424	4178	0,6			
REKOVAC	7847	7847	14417	1414	4010		9261	4631	0,8			
SVILAJNAC	7070	7070	14415	1332	1749		8402	1680	0,4			
ĆUPRIJA	6507	6507	6507	3565	3565		10072	775	0,3			

Ukupno ostvarenih poseta lekara u ovoj službi je 107594 pri čemu je 14867 kućne posete odnosno intervencija na terenu što je oko 13,8%. Broj poseta po lekaru je 2339 a po korisniku 0,5.



Grafikon br. 26.Broj poseta po lekaru u službama hitne pomoći u periodu od 2009. do 2014. godine

Posmatrajući šestogodišnji period broj poseta po lekaru je opadao do 2011. godina od kada ima blagi porast do 2014.

#### - Laboratorijska dijagnostika -

Služba biohemijske laboratorijske dijagnostike prema navedenim podacima nivou okruga raspolaže sa 5 zaposlenih sa visokom stručnom spremom i 49 laboratorijskih tehničara. U poređenju sa normativom, visoko stručni kadar nedostaje u Paraćinu, Ćupriji i Rekovcu. Laboranti nedostaju Paraćinu. **Služba biohemijske laboratorijske dijagnostike u Jagodini je od 1. maja 2013 godine je preseljena u bolnicu .**

Tabela br 51.-Kadar u službi laboratorijske dijagnostike

Zdravstvena ustanova	Visoka stručna sprema									Medicinski tehničari				Niža spremna
	Normativ	Ukupno	lekari		diplomirani farmaceuti	biolozi	Specijalisti biohemičari	hemičari	Ostali	Normativ	Ukupno	sa višom	sa srednjom spremom	
<b>UKUPNO:</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>3</b>	<b>2</b>			<b>1</b>	<b>1</b>		<b>39</b>	<b>49</b>	<b>0</b>	<b>49</b>	<b>3</b>
DZ Despotovac	1	2	1	1				1		7	9			9
DZ Paraćin	2	1	1	1						12	8			8 1
DZ Rekovac	1									2	3			3
DZ Svilajnac	1	1					1			6	10			10

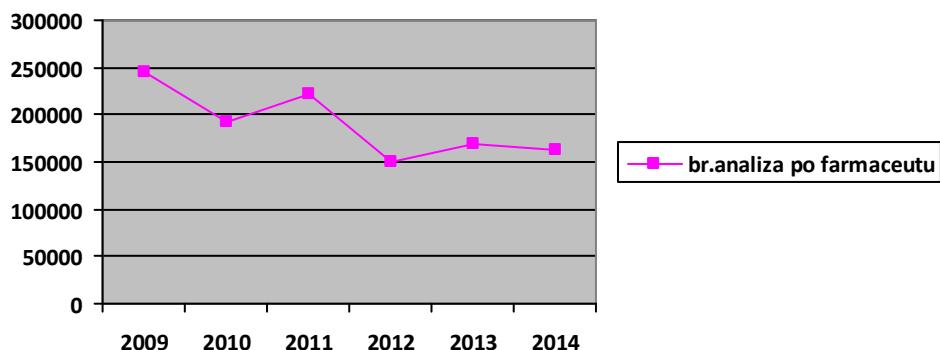
Broj pacijenata u laboratorijama domova zdravlja je bio 72400 . Ukupan broj izvršenih analiza je 808702. Broja analiza po lekaru odnosno farmaceutu je 161740 što je više od normativa (**1 lekar/farmaceut na 120000 analiza**). To je posebno izraženo kod Doma zdravlja Ćuprija i Doma zdravlja Paraćin. Dom zdravlja Rekovac nema u laboratoriji visoko stručni kadar.

Tabela br. 52-Izvršene analize u biohemijskim laboratorijama domova zdravlja u 2014. godini

Zdravstvena ustanova	Broj pacijenata	Hematološke analize	Biohemijske analize	Pregled urina	Ukupno analiza	Broj analiza po lekaru/farmaceutu
DZ Despotovac	15893	33366	94280	35895	163541	81771
DZ Svilajnac	14918	36720	91270	29854	157844	157844
DZ Rekovac	6413	10392	27535	11834	49761	
DZ Ćuprija	16382	31213	134071	60552	225836	225836
DZ Paraćin	18794	33477	83248	94995	211720	211720
<b>UKUPNO</b>	<b>72400</b>	<b>145168</b>	<b>430404</b>	<b>233130</b>	<b>808702</b>	<b>161740</b>

Laboratorija doma zdravlja u Jagodini radila je do 01.05.2013. god. kada je pripojena bolničkoj laboratoriji tako da nije prikazana u tabeli.

Kroz šestogodišnji period primećuje se opadanje broja analiza po lekaru/farmaceutu do 2012 god. da bu u naredne dve godine imao slične vrednosti .



Grafikon br. 27.Broj analiza po farmaceutu u laboratorijama PZZ od 2009. do 2014. godine

### Redgen dijagnostika

Službu rendgen dijagnostike u okviru primarne zdravstvene zaštite imaju domovi zdravlja Svilajnac, Despotovac i Rekovac. U Ćupriji, Paraćinu i Jagodini rendgen dijagnostika je pri bolnici tako da ovde neće biti prikazana. Služba rendgen dijagnostike u Rekovcu radi samo na nivou tehničara, odnosno nema lekara specijalistu, jer lekar po normativima ide na 50000 stanovnika.

Tabela br 53-Kadar u službi rendgen dijagnostike

Opština	Lekari					Medicinski tehničari				Broj korisnika	Broj korisnika po lekaru	
	Normativ	Ukupno	opšte medicine	na specijalizaciji	specijalisti		Normativ	Ukupno	Sa višom spremom	Sa srednjom spremom		
					br.	%						
DESPOTOVAC	1	2			2	100,00	1	3	2	1	20099 10050	
REKOVAC						#DIV/0!	1	2	2		9914 #DIV/0!	
SVILAJNAC	1	1			1	100,00	1	3	2	1	20819 20819	
OKRUG	2	3	0	0	3	100,00	3	8	6	2	50832 16944	

U službi rendgen dijagnostike na teritoriji okruga radi ukupno 3 lekara specijalista, što je 1 više od normativa i to u Domu zdravlja Svilajnac, a medicinskih tehničara na nivou okruga je 5 više od normativa .

Tabela br 54-Posete u službi rendgen dijagnostike

Opština	P O S E T E							
	u ordinaciji kod lekara			kućne		Ukupno poseta lekara	Broj poseta po lekaru	Broj poseta po korisniku
	ukupno	od toga prve	ostalih medicinskih radnika	lekara	ostalih medicinskih radnika			
	5	6	7	8	9			
UKUPNO	7995	7995	9664			7995	2665	0,16
DESPOTOVAC	3659	3659	3659			3659	1830	0,18
REKOVAC			1669				#DIV/0!	
SVILAJNAC	4336	4336	4336			4336	4336	0,21

Broj poseta po lekaru u rendgen dijagnostici je 2665 što je znatno ispod normativa- mera izvršenja 6000 poseta po lekaru.

### Polivalentna patronaža

Tabela 55. Kadar u službi patronaže

Opština	Patronažne sestre					Broj korisnika	broj korisnika po patronažnoj sestri		
	Normativ	UKUPNO	od toga sa						
			višom spremom	srednjom spremom					
UKUPNO	45	43	17	26		218237	5075		
Despotovac	5		7	2	5	24089	3441		
Jagodina	15		14	7	7	74179	5299		
Paraćin	11		6	2	4	53714	8952		
Rekovac	2		3		3	12020	4007		
Svilajnac	5		6	3	3	22812	3802		
Ćuprija	6		7	3	4	31423	4489		

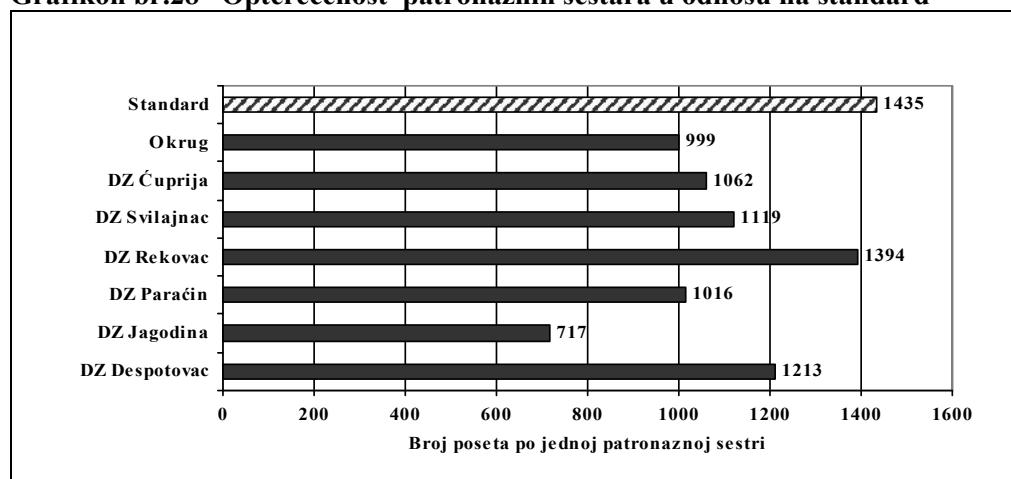
Patronažna služba je kadrovski nedovoljno obezbeđena gledajući ukupan broj zaposlenih i potreban broj izvršilaca po normativima kadrova. U Domu zdravlja u Paraćinu uposlili su manje patronažnih sestara nego što im to dozvoljava normativ, a više od normativa zaposленo je u Despotovcu, Rekovcu, Ćupriji i Svilajncu. Broj korisnika po patronažnoj sestri je 4489 što je nešto ispod **standarda (5000 korisnika po sestri)**, a po domovima zdravlja se kreće od 3441 u Despotovcu do 8952 u Paraćinu.

Ukupan broj poseta po patronažnoj sestri se kreće od 717 u domu zdravlja Jagodina, do 1394 u Domu zdravlja Rekovac. **Standard poseta iznosi 1435 po sestri**, a prosek okruga je 999 poseta po sestri.

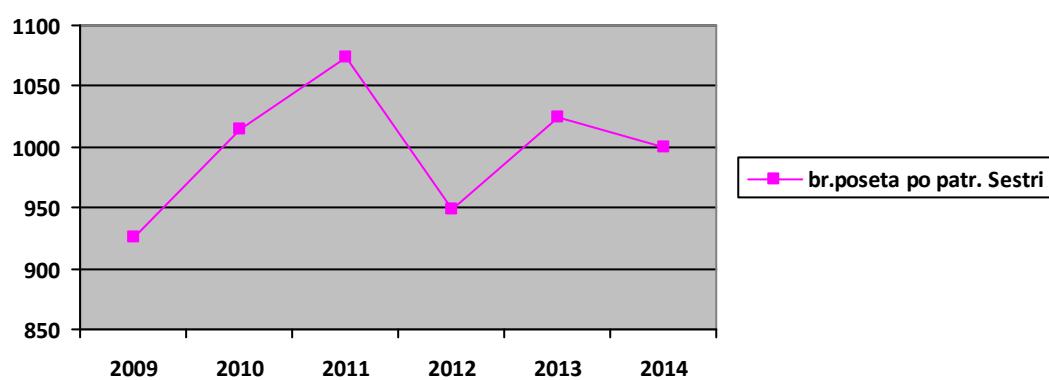
Tabela 56. Posete u službi patronaže

Opština	Ženama, trudnicama i porodiljama	Novorođenčad i odojcad	Ostaloj deci	Posete obolelim licima	Posete zbog socijalnih i higijenskih priroda	Ukupno	Ukupno poseta po patronažnoj sestri
	1	2	3	4	5	6	7
<b>UKUPNO</b>	9125	8275	4875	20631	43	42949	999
Despotovac	1420	1228	1349	4493		8490	1213
Jagodina	3022	3485	1169	2357		10033	717
Paraćin	2590	970	1329	1208		6097	1016
Rekovac	371	393	278	3098	43	4183	1394
Svilajnac	728	850	265	4872		6715	1119
Ćuprija	994	1349	485	4603		7431	1062

Grafikon br.28 –Opterećenost patronažnih sestara u odnosu na standard



Grafikon br. 29. Broj poseta po patronažnoj sestri od 2009. do 2014. godine



## ANALIZA KORIŠĆENJA I RADA BOLNIČKE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Prema Planu mreže zdravstvenih ustanova, bolničku zdravstvenu zaštitu stanovništvu Pomoravskog okruga u 2013. godini pružale su tri bolnice i to:

- Opšta bolnica u Ćupriji sa **469** postelja;
- Opšta bolnica u Jagodini sa **270** postelja;
- Opšta bolnica u Paraćinu sa **171** postelja;

I dva stracionara internističkog tipa:

- Stacionar pri Domu zdravlja Despotovac sa **10** postelja;
- Stacionar pri Domu zdravlja Svilajnac sa **10** postelja;

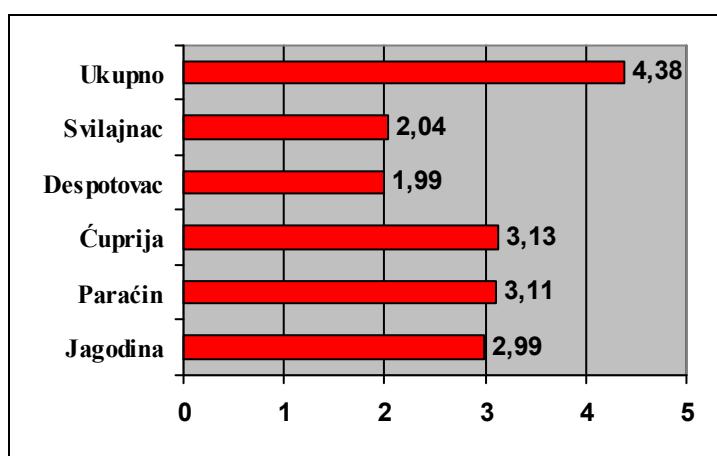
### **Obezbeđenost bolničkim posteljama**

U 2014. godini stanovništvu Okruga bilo je na raspolaganju **930** bolničkih postelja (469 Ćuprija, 270 Jagodina, 171 Paraćin, 10 Despotovac, 10 Svilajnac) odnosno obezbeđenost stanovništva bolničkim posteljama iznosila je 4,38 postelja na 1000 stanovnika. Kod Ćuprije je obezbeđenost prikazana u odnosu na broj stanovnika celog okruga jer se u Ćupriji leče i stanovnici ostalih opština na odeljenjima koja su za ceo okrug (okružna bolnica), dok bolnici u Jagodini gravitira deo stanovništva opština Rekovac i Svilajnac.

*Tabela br. 57 Obezbeđenost stanovništva okruga bolničkim posteljama u 2014. godini*

Red. .broj	Bolnice	Gravitirajuća populacija	Br. postelja	Br. poste. na 1000 st.
1.	Jagodina	90400	270	2,99
2.	Paraćin	54915	171	3,11
3.	Ćuprija	150000	469	3,13
4	Despotovac	5017	10	1,99
5	Svilajnac	4901	10	2,04
6	<b>Ukupno</b>	212304	930	4,38

*Grafikon br. 30 – Obezbeđenost stanovništva okruga bolničkim posteljama 2014. god.*



## Struktura bolničkih postelja

Struktura bolničkih postelja po nameni je izuzetno važan pokazatelj zadovoljenja potreba stanovništva za bolničkim lečenjem.

**Tabela br. 58 Struktura bolničkih postelja u 2014. god.**

Odeljenja	Broj postelja		Paraćin	Despotovac	Svilajnac	Ukupno	%
	Čuprija	Jagodina					
interni	83	72	42	10	10	217	23.33
hirurgija	75	53	40			168	18.06
ortopedija	27	15	20			62	6.66
urologija	30					30	3.22
ginekologija i akušerstvo	26	44	26			96	10.32
dečije	23	27	20			70	7.53
grudno	25	23	23			71	7.63
neurologija	35	20				55	5.91
psihijatrija	40	16				56	6.02
ORL + MFH	20					20	2.15
oftalmologija	10					10	1.08
produžena nega	38					38	4.07
nuklearna medicina	2					2	0.22
kožno	10					10	1.08
infektivno	17					17	1.83
Intenzivna nega	8					8	0.86
<b>UKUPNO</b>	<b>469</b>	<b>270</b>	<b>171</b>	<b>10</b>	<b>10</b>	<b>930</b>	<b>100</b>

- interno: kardiologija, gastroenterologija, endokrinologija i nefrologija.
- hirurgija: opšta, dečja, vaskularna, neurohirurgija, i plastična.

Najveći procenat učešća u odnosu na ukupan posteljni fond imaju internističke postelje **23,33%**, zatim hiruške **18,06%**, ginekološko-akušerske **10,32%**, grudno **7,63%** itd.

## Obezbeđenost bolnica medicinskim kadrom

U 3 bolnice Pomoravskog okruga bilo je u 2014. godini zaposleno **1811** radnika od kojih **1443** zdravstvenih radnika i saradnika ili **79,7%**. Od njih **20,1%** je sa visokom školskom spremom.

**Tabela br. 59 Zaposleni u bolnicama Pomoravskog okruga**

r. br.	Zdravstvena ustanova	Ukupno	ZDRAVSTVENI RADNICI I SARADNICI								NEMEDICINSKI RADNICI			
			VISOKA STRUČNA SPREMA				VŠS	SSS	NIŽA STRUČNA SPREMA	SVEGA	od toga		administrativni	tehnički
			Svega	Lekari	stomatolozi	farmaceuti	ostalo	Svega		Svega	od toga			
0	1	2	3	4	5	9	10	11	12	15	19	20	21	22
<b>UKUPNO</b>	<b>1811</b>	<b>1443</b>	<b>363</b>	<b>338</b>	<b>2</b>	<b>8</b>	<b>16</b>	<b>219</b>	<b>853</b>	<b>9</b>	<b>367</b>	<b>89</b>	<b>278</b>	
1 Bolnica Paraćin	357	291	81	77	0	1	3	45	165	0	66	18	48	
2 Bolnica Ćuprija	852	682	165	155	2	2	6	107	402	8	170	38	132	
3 Bolnica Jagodina	602	470	117	106			5	7	67	286	1	131	33	98

**Tabela br.60 Struktura medicinskog kadra koji sprovodi stacionarnu zdravstvenu zaštitu**

Red br.	Bolnica	Uk.br. Lekara	Specijalista		na spec.		opšte prakse		br tehn. br tehn.	br. tehn. po 1 lek. spec..
			br	%	br	%	br	%		
1.	Ćuprija	155,00	133	85,81	15	9,68	7	4,52	509	3,83
2.	Jagodina	106,00	93	87,74	11	10,38	2	1,89	353	3,80
3.	Paraćin	81,00	72	88,89	5	6,17	0	0,00	210	2,92
4.	Despotovac	1,00	0	0,00	0	0,00	1	100,00	10	#DIV/0!
5	Svilajnac	2,00	2	100,00	0	0,00	1	50,00	11	5,50
	<b>UKUPNO</b>	<b>345</b>	<b>300</b>	<b>86,96</b>	<b>31</b>	<b>8,99</b>	<b>11</b>	<b>3,19</b>	<b>1093</b>	<b>3,64</b>

Iz napred navedenih podataka može se videti da je stanovništvu Pomoravskog okruga u 2014. godini bilo na raspolaganju **930** bolesničkih postelja, koje je opsluživalo **345** lekara (**300** specijalista ili **86,96%**, **31** na specijalizaciji **8,99%** i **11** lekara opšte prakse ili **3,19%**) i **1093** tehničara ili **3,64** na jednog lekara specijalistu.

Posmatrano pojedinačno po bolnicama, najveći procenat lekara specijalista u odnosu na ukupan broj lekara ima bolnica u Paraćinu **88,89%**, a najmanji u Ćupriji **85,81%** (ako izuzmemos stacionar u Despotovcu i Svilajncu). Što se tiče odnosa tehničara i lekara specijalista u odnosu na normative za bolničko lečenje, najpovoljniji odnos imaju stacionari domova zdravlja Svilajnac i Despotovac za koje su i normativi dugački (1 lekar – 7 tehničara), dok je u bolnicama odnos ujednačen od **2,92** u Paraćinu do **3,83** u Ćupriji, a prosek okruga je **3,64**.

U narednoj tabeli prikazana je struktura medicinskog kadra u odnosu na broj postelja u pojedinim zdravstvenim ustanovama u 2014. godini.

**Tabela br.61 Struktura medicinskog kadra u odnosu na broj postelja u 2014. god**

Red br.	Bolnica	br postelja	Ukupan br. Lekara	Br. post. po 1 lek.	Br.lek. spec	Br.post. po lek. spec.	Br. med. tehn.	Br.post. po 1 tehn.
1.	Ćuprija	469	155	3,03	133	3,53	509	0,92
2.	Jagodina	270	106	2,55	93	2,90	353	0,76
3.	Paraćin	171	81	2,11	72	2,38	210	0,81
4.	Despotovac	10	1	10,00	0	#DIV/0!	10	1,00
5.	Svilajnac	10	2	5,00	2	5,00	11	0,91
<b>Ukupno</b>		<b>930</b>	<b>345</b>	<b>2,70</b>	<b>300</b>	<b>3,10</b>	<b>1093</b>	<b>0,85</b>

Iz navedene tabele se može videti da je prosečan broj postelja po jednom lekaru specijalisti u svim stacionarima **3,10 i 0,85** postelja po jednom medicinskom tehničaru.

Može se iz podataka primetiti da sve tri opšte bolnice imaju ujednačen broj postelja po **1 tehničaru dok po lekaru specijalisti najviše ima Ćuprija 3,53 a najmanje Paraćin 2,38.**

### **Pokazatelji obima rada, odnosno korišćenje bolničkih kapaciteta**

Bolnice Pomoravskog okruga, uključujući i stacionare domova zdravlja Despotovac i Svilajnac su u 2014. godini lečile **34336** osiguranog bolesnika i ostvarile **242691** bolesničkih dana. Prosečna zauzetost postelja bila je **71,50%**, a prosečna dužina lečenja **7,07** dana.

**Tabela br.62 Obim rada bolnica u 2014. godini**

Red. Br..	Bolnica	Broj postelja	Broj ispisanih bolesnika	B.O.dani	% zauzetosti postelja	Prosečna duž. Lečenja
1	Ćuprija	469	17337	125040	70,04	7,21
2	Jagodina	270	9690	70796	71,84	7,31
3	Paraćin	171	6672	40547	65,94	6,08
4	Despotovac	10	374	3445	94,38	9,21
5	Svilajnac	10	263	2863	78,44	10,89
<b>UKUPNO</b>		<b>930</b>	<b>34336</b>	<b>242691</b>	<b>71,50</b>	<b>7,07</b>

Najveću zauzetost odnosno iskorišćenost bolničkih postelja imao je stacionar u Despotovcu **94,38%**, zatim u Svilajncu **78,44%** pa bolnica u Jagodini **71,84%**. Našim zakonskim regulativama je utvrđena optimalna iskorišćenost posteljnog fonda od **80- 85%**. Smatra se da je ovaj pokazatelj funkcionisanja bolnica povoljan, ako ne prelazi 90% čime se doprinosi standardu lečenja i ako nije manji od 80%, čime se ostvaruje ekonomičnost u korišćenju bolničkih postelja.

Što se tiče prosečne dužine lečenja bolesnika, najmanja je u Paraćinu **6,08** dana, a najduža u Svilajncu **10,89** dana.

Iz navedenih podataka može se uociti daje prosecna duzina lecenja uglavnom u skladu sa standardom za pojedine grane, a najveća je u stacionarima u Despotovcu i Svilajncu gde se leci uglavnom gerijatrijska populacija, kao i na psihijatriji i odeljenjima produžene nege.

**Tabela br. 63 Kapaciteti i korišćenje bolnickih postelja u 2014. godini po pojedinim oblastima**

	broj postelja	broj bolesnika	broj dana ležanja	prosečna dužina lečenja	Prosečna zauzetost postelja
<b>POMORAVSKI OKRUG</b>	<b>930</b>	<b>34674</b>	<b>244536</b>	<b>7,05</b>	<b>72,04</b>
<b>Opšta bolnica Ćuprija</b>	<b>469</b>	<b>17337</b>	<b>125040</b>	<b>6,85</b>	<b>73,04</b>
GINEKOLOGIJA	26	1276	5339	4,18	56,26
HIRURŠKE GRANE	170	7438	40534	5,45	65,32
INTRENISTIČKE SLUŽBE	170	5993	48585	8,11	78,30
OSTALO	2	153	382	2,50	52,33
PEDIJATRIJA	23	1256	6849	5,45	81,58
PSIHIJATRIJA	40	523	10300	19,69	70,55
PRODUŽENO LEČENJE	38	698	13051	18,70	94,10
<b>Opšta bolnica Jagodina</b>	<b>270</b>	<b>9690</b>	<b>70796</b>	<b>7,31</b>	<b>71,84</b>
GINEKOLOGIJA	44	1628	9622	5,91	59,91
HIRURŠKE GRANE	140	2597	39288	15,13	76,88
INTRENISTIČKE SLUŽBE	43	3580	10188	2,85	64,91
PEDIJATRIJA	27	1591	6958	4,37	70,60
PSIHIJATRIJA	16	294	4740	16,12	81,16
<b>Opšta bolnica Paraćin</b>	<b>171</b>	<b>6672</b>	<b>40547</b>	<b>6,08</b>	<b>64,96</b>
GINEKOLOGIJA	26	1326	6278	4,73	66,15
HIRURŠKE GRANE	60	2007	15835	7,89	72,31
INTRENISTIČKE SLUŽBE	65	2201	14838	6,74	62,54
PEDIJATRIJA	20	1138	3596	3,16	49,26
<b>Dom zdravlja Svilajnac</b>	<b>10</b>	<b>263</b>	<b>2863</b>	<b>10,89</b>	<b>78,44</b>
INTERNALISTIČKI STACIONAR	10	263	2863	10,89	78,44
<b>Dom zdravlja Despotovac</b>	<b>10</b>	<b>374</b>	<b>3445</b>	<b>9,21</b>	<b>94,38</b>

Prosecna zauzetost postelja pokazuje varijacije po pojedinim granama pa se može zapaziti da najmanju prosečnu zauzetost imaju odeljenja pedijatrije i ginekologije.

U narednoj tabeli bice prikazano ispunjenje standarda mera izvršenja za doktore medicine specijaliste u pojedinim bolničkim i polikliničkim delatnostima u 2014. godini, koje su definisane u Pravilniku o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti u zdravstvenim ustanovama i drugim oblicima zdravstvene sluzbe.

**Tabela br. 64 Ispunjene standardne mera izvršenja za doktore medicine specijaliste u bolničkoj i polikliničkoj delatnosti**

	Broj		Broj pacijenata po specijalisti			Broj specijalističkih pregleda			Broj specijalističkih pregleda po specijalisti				
			Specijalista	Pacijenata	Broj	Po pravilniku	Razlika	Ukupno	Ambulanta	Stacionar	Broj	Po pravilniku	Razlika
<b>POMORAVSKI OKRUG</b>	254	33485	131,8		179	-47	525933	516706	9227		2071	1960	110
<b>Opšta bolnica Čuprija</b>	112	16486	147		199	-52	202263	198682	3581		1806	1433	373
Dermatologija	3	364	121		210	-89	14086	14086	0		4695	1260	3435
Ginekologija i aku	8	1276	160		250	-91	2626	1874	752		328	1260	-932
Hirurgija	27	4194	155		210	-55	31560	28731	2829		1169	1680	-511
Infektivne bolesti	3	690	230		165	65	3717	3717	0		1239	1260	-21
Interna	27	3523	130		170	-40	69773	69773	0		2584	1260	1324
Neurologija	7	1416	202		170	32	9850	9850	0		1407	1260	147
Oftalmologija	6	661	110		250	-140	13204	13204	0		2201	1680	521
ORL	6	341	57		250	-193	9030	9030	0		1505	1680	-175
Ortopedija	6	599	100		130	-30	9659	9659	0		1610	2100	-490
Pedijatrija	9	1256	140		210	-70	16856	16856	0		1873	1050	823
Psihijatrija	4	523	131		165	-34	6950	6950	0		1738	1025	713
Urologija	6	1643	274		210	64	14952	14952	0		2492	1680	812
<b>Opšta bolnica Jagodina</b>	77	9690	125,8		163	-37	186945	186024	921		2428	2594	-166
Dermatologija	3	0	0		0	0	18228	18228	0		6076	6300	-224
Ginekologija i aku	7	1628	232,6		250	-17	7498	7498	0		1071	1260	-189
Hirurgija	17	2125	125		210	-85	17115	17115	0		1007	1680	-673
Interna	23	2800	122		170	-48	58062	58062	0		2524	1260	1264
Neurologija	4	780	195		170	25	8730	8730	0		2183	1260	923
Oftalmologija	3	0	0		0	0	19524	19524	0		6508	6300	208
ORL	3	0	0		0	0	22500	22500	0		7500	6300	1200
Ortopedija	4	472	118		130	-12	20356	19435	921		5089	2100	2989
Pedijatrija	5	1591	318		210	108	5282	5282	0		1056	1050	6
Psihijatrija	8	294	37		165	-128	9650	9650	0		1206	1025	181
<b>Opšta bolnica Paraćin</b>	63	6672	106		194	-88	135080	132531	2523		2144	3255	-1111
Dermatologija	1	0	0		0		4412	4412	0		4412	6300	-1888
Ginekologija i akušerstvo	7	1326	189		250	-61	2035	2035	0		291	1260	-969
Hirurgija	17	1624	96		210	-114	19103	16560	2523		1124	1680	-556
Interna	18	2201	122		170	-48	26913	26913	0		1495	1260	235
Neurologija	2	0	0		0	0	7510	7510	0		3755	3150	605
Oftalmologija	3	0	0		0	0	26997	26997	0		8999	6300	2699
ORL	2	0	0		0	0	13139	13139	0		6570	6300	270
Ortopedija	3	383	128		130	-2	11137	11137	0		3712	2100	1612
Pedijatrija	7	1138	163		210	-47	5843	5843	0		835	1050	-215
Psihijatrija	3	0	0		0	0	17985	17985	0		5995	3150	2845
<b>Dom zdravlja Svilajnac</b>	2	263	132		170	-39	149	0	149		75	1260	-1185
<b>Dom zdravlja Despotovac</b>	0	374	0		170	-170	1496	0	1496		0	1260	-1260

Prethodna tabela pokazuje da je broj ležećih pacijenata po lekaru specijalisti na teritoriji okruga **132** što je manje od proseka propisanih mera izvršenja (**184**) , u Ćupriji prosečan broj ležećih pacijenata po lekaru specijalisti **147**, u Jagodini **126** a u Paraćinu **106**. Posmatrajući pojedinačno po službama uočava uglavnom manji prosek od standarda. Broj specijalističkih pregleda po lekaru na nivou okruga je **2071** (po pravilniku prosek **1991**, osim kod specijalističkih službi bez stacionarnog dela gde je prosek veći kao za primarnu zdravstvenu zaštitu.). U Jagodini i Paraćinu specijalističke službe koje nemaju stacionarni deo su oftalmologija, ORL i dermatovenerologiji i kod njih je normativ 6300 pregleda, a u Paraćinu i neurologija i psihijatrija (normativ 3150 pregleda).

**Tabela br.65 Broj operacionih sala,operacija i prosečan broj operacija po lekaru u 2014. godini**

ZDRAVSTVENA USTANOVA	br.lekara spejalista	br. operacionih sala	br.operacija	br.operacija po specijalisti
<b>POMORAVSKI OKRUG</b>	<b>89</b>	<b>23</b>	<b>13378</b>	<b>150</b>
<b>Opšta bolnica Ćuprija</b>	<b>49</b>	<b>15</b>	<b>9256</b>	<b>189</b>
Dečja hirurgija	2	1	282	141
Ginekologija I akušerstvo	8	2	1066	133
Hirurgija	8	2	1055	132
Kardiovaskularna hirurgija	2	1	118	59
Maksilofacijalna hirurgija	2	1	660	330
Neurohirurgija	2	1	100	50
Oftalmologija	6	1	904	151
ORL	4	1	234	59
Ortopedija sa traumatologijom	6	2	629	105
Plastična hirurgija	3	1	3602	1201
Urologija	6	2	606	101
<b>Opšta bolnica Jagodina</b>	<b>22</b>	<b>4</b>	<b>2227</b>	<b>101</b>
Ginekologija i akušerstvo	7	1	362	52
Hirurgija	11	2	1465	133
Ortopedija sa traumatologijom	4	1	400	100
<b>Opšta bolnica Paraćin</b>	<b>18</b>	<b>4</b>	<b>1895</b>	<b>105</b>
Ginekologija i akušerstvo	7	1	615	88
Hirurgija	8	2	1018	127

Prosecan broj operacija po lekaru na teritoriji okruga je **150** , pri čemu je najveći prosek u Ćupriji **189**, zatim u Paraćinu **105** operacija po lekaru, , a najmanji u Jagodini **101** operacije po lekaru.

**Tabela br. 66 Broj laboratorijskih analiza i pacijenata u 2014. godini**

POMORAVSKI OKRUG	UKUPNO	Ambulantni pacijenti	Stacionarni pacijenti
Broj pacijenata	183738	116553	67185
Broj pregledanih uzoraka	1109357	615766	493591
<b>UKUPNO ANALIZA</b>	<b>2119196</b>	<b>1415357</b>	<b>703839</b>
Hematološke analize	307938	203756	104182
Biohemiske analize	1248250	808834	439416
Analiza urina	316503	238939	77564
Mikrobiologija i parazitologija	173453	137731	35722
Patohistološka laboratorija	46000	6765	39235
Ostale laboratorije	27052	19332	7720

Stacionar doma zdravlja u Svilajncu i Despotovcu, nemaju odvojenu laboratoriju za pacijente stacionara vec se sve analize obavljaju u laboratoriji doma zdravlja, ali su analize za stacionarne pacijente posebno evidentirane. Laboratorija bolnice Paraćin je jedinstvena za primarnu i sekundarnu zdravstvenu zaštitu i kompletan rad je prikazan u tabeli, dok u Jagodini i Ćupriji domovi zdravlja, koji su samostalne ustanove, imaju svoje laboratorije, ali i pri bolničkim laboratorijama postoji određeni broj analiza koji se radi za ambulantne pacijente. Ukupan broj realizovanih laboratorijskih analiza u bolničkim laboratorijama na teritoriji okruga je **2119196** pri čemu je **66,8%** analiza realizovano za stacionarne pacijente.

**Tabela br. 67 Kretanje pokazatelja bolničkog lečenja od 2009. god .do 2014. godine**

	Iskoršćenost postelja	Pros. dužina lečenja	Br. postelja po lek.spec.	Br. postelja po med. sestri	Br bolesnika po specijalisti	Br. pregleda po specijalisti	Br. operacija po specijalisti
<b>2009</b>	<b>77,60</b>	<b>7,08</b>	<b>4,12</b>	<b>1,38</b>	<b>149</b>	<b>1898</b>	<b>160</b>
<b>2010</b>	<b>76,26</b>	<b>7,05</b>	<b>3,18</b>	<b>0,88</b>	<b>153</b>	<b>1910</b>	<b>208</b>
<b>2011</b>	<b>74,25</b>	<b>6,94</b>	<b>3,13</b>	<b>0,87</b>	<b>138</b>	<b>2053</b>	<b>208</b>
<b>2012</b>	<b>73,50</b>	<b>6,77</b>	<b>3,05</b>	<b>0,87</b>	<b>138</b>	<b>1725</b>	<b>202</b>
<b>2013</b>	<b>72,04</b>	<b>6,73</b>	<b>3,07</b>	<b>0,88</b>	<b>136</b>	<b>1915</b>	<b>205</b>
<b>2014</b>	<b>71,50</b>	<b>7,07</b>	<b>3,11</b>	<b>0,85</b>	<b>132</b>	<b>2071</b>	<b>150</b>

#### **ZAKLJUČCI I PREDLOG MERA**

1. Populaciona dinamika je u Pomoravskom okrugu multifaktorski determinisana i karakterišu je specifičnost u kretanju stanovništva vezana za veliki broj ljudi na privremenom radu u inostranstvu koji stalno povlače za sobom mlađu populaciju, a ostaju staračka domaćinstva što je posebno karakteristično za opštine Despotovac i Svilajnac, dok se iz Opštine Rekovac koja spada u red nerazvijenih opština i ima uglavnom ruralno stanovništvo, mlađa populacija iseljava u okolne gradove. Stanovništvo ovih opština spada u red vrlo starog stanovništva jer se procenat stanovništva starijeg od 65 godina kreće od 18,3% u Jagodini do 30,5% u Rekovcu, tako da se ceo okrug sa 20,7% starog stanovništva nalazi u poodmakloj fazi demografskog starenja.

2. Demografski procesi se karakterišu opadanjem broja stanovnika između dva zadnja popisa u proseku za 5,7%, niskom stopom nataliteta od 7,8 i visokom stopom mortaliteta od 16,7 na 1000 stanovnika a samim tim i negativnom stopom prirodnog priraštaja -9,0. Stope smrtnosti odojčadi, male dece i mrtvorodenosti spadaju u red niskih stopa. Posmatrajući šestogodišnji period zapažaju se relativno konstantne stope vitalnih pokazatelja, osim kod mortaliteta odojčadi i mrtvorodenosti čije stope imaju varijacije tokom navedenog perioda što je posebno uočljivo kod stope mortalitet odojčadi.

3. Socioekonomski pokazatelji okruga govore da je ukupno 28359 lica nezaposleno što je , u odnosu na prethodnu godinu 3,3% nezaposlenih manje. Prosečni neto lični dohodak okruga za 2014. godinu je 36308 ,dok je prosek Srbije 44530. U odnosu na prethodnu godinu evidentno je smanjenje zarada za 1,2 procenata. Prosečna neto zarada imala je kontinuiran rast od 2009. do 2013. u proseku za 6% godišnje,da bi u 2014. god. zabeležila pad od 1,2% . Broj nezaposlenih je takođe rastao u periodu 2009 do 2013 za oko 3% godišnje ,da bi se u 2014. god. neaposlenost smanjila za 3,3%.

4. Sadašnju zdravstvenu situaciju Pomoravskog okruga karakterišu klasični dominirajući problemi karakteristični i za visokorazvijene zemlje. U strukturi uzroka smrti dominiraju masovne nezarazne bolesti, pre svega kardiovaskularne i maligne zatim bolesti mokraćno polnog sistema nedovoljno definisana stanja, respiratorne i nedovoljno definisana stanja. Ovakva struktura uzroka smrti je slična prethodnim godinama.

5. U registrovanom vanbolničkom morbiditetu najveći značaj kod dece i mlađih imaju bolesti respiratornog sistema, a kod radno aktivne populacije i starih bolesti kardiovaskularnog i respiratornog sistema, dok su u bolničkom morbiditetu najzastupljeniji problemi hipertenzija, dispepsija, pneumonija, benigne promene kože i karcinom pluća.

6. U strukturi oboljevanja od zaraznih bolesti dominirala je streptokokni faringitis ,zatim streptokokni tonsilitis dok je smrtnih slučajeva od zaraznih bolesti nije bilo. Od polno prenosivih bolesti obolelo je ukupno 27 lica, najviše od hroničnog Hepatitis C ,10 lica. Posmatrajući stope oboljevanja od zaraznih bolesti u zadnjih šest godina , uočava se vrh krive u 2011. kada je stopa bila najviša 6792 ,dok početak i kraj posmatranog perioda imaju slične vrednosti stope oko 4000.

7. Najveću stopu incidence među nezaraznim bolestima imale su maligne bolesti 415,8, dijabet 215,8 i koronarne 186,9 na 100000 ). Stope incidence od nezaraznih bolesti pokazuju trend opadanja od 2009 do 2012. godine da bi u 2013. godini došlo do naglog skoka broja novootkrivenih slučajeva.

8. Rezultati ispitivanja higijenske ispravnosti vode za piće pokazali su da je najveće procenat neispravnih uzoraka iz seoskih vodovoda , oko 26,2% ispitivanih uzoraka, zatim iz gradskih vodovoda 4,14% .

9. Vakcinacija predstavlja najbržu, najefikasniju i najekonomičniju meru zdravstvene zaštite. U 2014. godini realizovana je u proseku sa obuhvatom od 68,05% do 97,06%.

10. Zdravstvenu zaštitu stanovništvu okruga obezbeđivalo je dvanaest zdravstvenih ustanova: šest domova zdravlja , tri opšte bolnice, dve apotekarske ustanove, zavod za javno zdravlje i zdravtvena služba gerontološkog centra.

11. Od ukupnog broja zaposlenih u ovim zdravstvenim ustanovama 76,5% su zdravstveni radnici i saradnici od čega je 22,7% sa visokom stručnom spremom, a od ukupnog broja lekara 78,8% je specijalista. U proteklih šest godina broj zaposlenih se nije značajno menjao kako ukupan broj tako i po stručnoj spremi.

12. Obezbeđenost stanovništva Pomoravskog okruga zdravstvenim radnicima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti je različita zavisno od zdravstvene ustanove i službe. Nedovoljna obezbeđenost lekarima prema Pravilniku o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti je u službama za zaštitu usta i zuba predškolske i školske dece, i to u domu zdravlja Rekovac gde je broj korisnika po lekaru 2680 ( standard 1500). Najbolju obezbeđenost lekarima imaju službe za zaštitu zdravlja usta i zuba odraslih gde je 7589 korisnika po lekaru (standard 10000) i službe za zdravstvenu zaštitu žena sa 4350 korisnika po lekaru (standard 6500 , službe za zdravstvenu zaštitu dece i školske dece sa 502 odnosno 994 korisnika ( standard 850 i 1500). U proteklih šest godina broj zaposlenih u službama primarne zdravstvene zaštite se kontinuirano smanjivao odnosno za šest godina je ukupan broj zaposlenih smanjen za 5,5 %. Najveće smanjenje je u delu medicinskog osoblja sa srednjom stručnom spremom 7% , a najmanje kod viša stručne spreme gde je broj zaposlenih smanjen za 1% u proteklih šest godina.

13. U posmatranom periodu može se uočiti vrlo slaba iskorišćenost stomatoloških službi za odrasle sa 0,2 posete po korisniku i 1476 poseta po lekaru ( standard 3000 ), zatim službi za zdravstvenu zaštitu žena sa 1,1 poseta po ženi (15 god. I više) za godinu dana i 3854 poseta po lekaru (standard 6000 poseta). Razlog za ovako slabu iskorišćenost ovih službi nalazi se u velikom odlivu pacijenata u privatne ginekološke i stomatološke ordinacije kao i prethodnih godina. Najveći broj poseta po korisniku je u Službi za zdravstvenu zaštitu dece 12,3 posete, dok školska dece i omladina posete lekara u proseku 5,9 puta godišnje. Svaki odrasli stanovnik poseti lekara opšte medicine 5,3 puta godišnje. Najveći broj poseta po lekaru je u službama opšte medicine 7869, službama za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine 6923 i ove službe jedine imaju prosečan broj poseta po lekaru na nivou propisanog standarda, dok je kod ostalih ispod standarda.

Posmatrajući strukturu poseta lekarima uočava se izražena dominacija kurativnih poseta i izuzetno skroman procenat preventivnih pregleda pogotovu u zdravstvenoj zaštiti odraslog stanovništva i zdravstvenoj zaštiti žena.

U proteklih šest godina broj poseta po lekaru je varirao neznatno i kod većine službi je na nivou standarda, osim kod stomatologije i ginekologije gde je u celom posmatranom periodu broj poseta ispod standarda posebno kod ginekologije gde je skoro duplo manji.

14. Pomoravski okrug je u 2014. godini raspolađao sa **930** bolničkih postelja pa je obezbeđenost stanovništva posteljnim fondom **4,38** postelja na **1000** stanovnika

- Bolnički kapaciteti u svim bolnicama uglavnom imaju optimalnu iskorišćenost **71,5%**, a prosečna dužina lečenja **7,07** dana.

- Pacijentima je bilo na raspolađanju **345** lekara od čega **300** ili **86,96%** specijalista i **1093** medicinska tehničara

- Prosečna opterećenost kadra bolničkim posteljama je **2,70** postelja po lekaru odnosno **3,10** po specijalisti. Broj postelja po jednom medicinskom tehničaru je **0,85**. Prosečan broj bolesnika po lekaru specijalisti na nivou okruga bio je **131,8** (standard od 130-250), a broj specijalističkih pregleda **2071** po lekaru (standard od 1050-2100). Broj operacija po lekaru specijalisti je **150**.

Posmatrajući šestogodišnji period zapaža se opadanje iskorišćenosti posteljnih kapaciteta prosečno za 1% godišnje. Broj specijalističkih pregleda po specijalisti varira iz godine u godinu, a najveći broj pregleda je u ovoj 2014. godini. Ostali pokazatelji imaju uglavnom približne vrednosti.

Rezultati ove analize ukazuju na potrebu implementacije sledećih mera:

1. Predominacija masovnih nezaraznih bolesti u strukturi oboljevanja i umiranja stanovništva Pomoravskog okruga zahteva striktnu primenu programa preventivne zaštite od hroničnih nezaraznih bolesti, uz obezbeđenje materijalnih resursa i preciziranih zadataka za sprovođenje strategija i mera kroz intenzivniji zdravstveno vaspitni rad i preventivne preglede, kao i sprovođenje usvojenih Nacionalnih programa prevencije i ranog otkrivanja pre svega karcinoma grlića materice, debelog creva i karcinoma dojke.

2. Očuvanje i dalje unapređenje zdravlja najosetljivijih kategorija stanovništva-žena, dece, školske dece i omladine, zahteva dosledno sprovođenje mera utvrđenih Uredbom o nacionalnom programu zdravstvene zaštite žena, dece, školske dece i studenata i Programa koji je sastavni deo Uredbe.

3. Demografska situacija je zabrinjavajuća što zahteva sveobuhvatno sagledavanje problema s obzirom na kompleksnu osnovu reproduktivnog ponašanja u savremenom društvu.

4. Primarna zdravstvena zaštita težiće svojih aktivnosti mora staviti na mere promocije zdravlja i prevencije bolesti, a reorganizacijom postojećih službi preusmeriti se ka porodicu i instituciji porodičnog lekara, uključujući u taj sistem i privatnu lekarsku praksu.